

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

HOGYAN BESZÉL A KECSKEMÉTI IFJÚSÁG?

Témavezető:
Dr. Nyirkos István

Készítette:
Bodor Zsuzsanna
V. magyar

Debrecen, 2006

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	2
I. Mi a szleng?.....	3
Néhány gondolat a szlengkutatásról	10
A szleng típusai	11
A szleng forrásai	14
II. Hogyan beszél az ifjúság?.....	18
Az ifjúsági nyelv használata és létrejötte.....	20
Az ifjúsági nyelv forrásai és létrehozása	23
III. A gyűjtés	33
Kérdőív.....	35
A kitöltésről	42
Élmények és tapasztalatok	43
Néhány gondolat a szójegyzékkel kapcsolatban	58
A kecskeméti fiatalok által használt szlengszavak gyűjteménye .	60

BEVEZETÉS

Dolgozatomban arra a feladatra vállalkoztam, hogy bemutatom azt, hogy hogyan is beszélnek a kecskeméti fiatalok. Ehhez azonban szükség volt arra, hogy elmélyedjek a szleng témakörében, így rövid ismertetőt adva erről a jelenségről.

Munkám második részében az ifjúság nyelvhasználatával kapcsolatos információkat igyekeztem összegyűjteni, kezdve azzal, hogy mikor is kezdődtek meg az ifjúság nyelvére vonatkozó kutatások, és hogy a feltárás nyomán milyen vélemény alakult ki az ifjak nyelvével kapcsolatban. Szólni fogok az ifjúság nyelv forrásairól is. Igyekeztem mindenhol a saját gyűjtésemből idézett példákkal szemléltetni ezeket.

Az általam elvégzett gyűjtőmunkáról szól a dolgozat harmadik része, a kérdőív összeállításával kapcsolatos nehézségekről és segítségekről. Majd az általam fontosnak, érdekesnek tartott jelenségeket emelem ki, amelyeket a kérdőívekkel kapcsolatban tapasztaltam.

Az utolsó rész a szójegyzéket tartalmazza, amely a kecskeméti ifjak szóhasználatába enged bepillantást.

I.

MI A SZLENG?

ERIC PARTRIDGE-től és PAUL ROBERTS-től idézett szavakkal kezdeném ezt a témakört.

PARTRIDGE szerint: „A szlenget elég könnyű használni, de rendkívül nehéz azzal a meggyőző könnyedséggel írni róla, amit az ilyen, első látásra egyértelműnek tűnő tárgy megkíván. Gyakran azonban a legegyszerűbb dolgokat a legnehezebb meghatározni, és mindenképpen ezekről a legnehezebb írni, mivel csupán első látásra tűnnek egyszerűnek” (A szlengekutatás 111 éve. Szerk.: VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 17).

PAUL ROBERTS szerint a szleng az: „amit mindenki felismer, de senki sem tud meghatározni” (A szlengekutatás 111 éve. Szerk.: VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 131).

Ezt a megállapítást módosítja PÉTER MIHÁLY: „mindenki ismeri és mindenki másként határozza meg” (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 25).

Valóban olyan „jelenségről” van szó, amit a legtöbb ember használ, a mindennapjaiban (többek között jó magam is), de soha nem gondolkozik el azon, hogy vajon mekkora jelentősége van ennek, honnan eredhet ez a jelenség, tulajdonképpen miért is használjuk, és mi is az, amit használunk.

Engem is a szakdolgozatom témája döbbsentett rá arra, hogy azok a szavak és kifejezések, amiket mindennap – a legtermészetesebb módon – használok, valójában a szlenghez tartoznak, de soha nem álltam meg egy pillanatra sem elgondolkodni ezen. Első gondolatom az volt, hogy könnyű dolgom lesz a szleng témával, hiszen ez olyan „fiatalos”, közel áll mindenkire, mindennapi életünk részévé vált. Ám amikor definiálnom kellett volna, elbizonytalanodtam. A szakirodalmat böngészve arra a megállapításra jutottam, hogy a nyelvészek és tudományos munkák, cikkek írói is ugyanígy vélekednek.

ERIC PARTRIDGE azt állítja, hogy a szleng szó maga is szleng eredetű, ezért egybevethető a „sling” illetve a „to sling off at” – kigúnyol, nevetségessé tesz szavakkal (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 213).

PÉTER MIHÁLY felhívja a figyelmünket arra, hogy ha valaki a szleng szó jelentését szeretné megkeresni az értelmező kéziszótárban, vagy esetleg a stilisztikai enciklopédiában, azt hiába teszi, ugyanis a keresett szó nem található meg egyikben sem (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 13).

PÉTER MIHÁLY szerint azért nehéz a szleng meghatározása, illetve definiálása, mert a szleng dinamikus jelenség, „ami nemcsak időben változik (viszonylag gyorsan) hanem más-más helyet foglal el az egyes nemzeti nyelvközösségek nyelvhasználati változatainak rendszerében” (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 26).

Egyetértek azzal, hogy időben változik a szleng. Erre a kérdőívek kitöltése, illetve átnézése után jöttem rá. Sok olyan szóval találkoztam, amit még nem hallottam, de a nálam fiatalabbak előszeretettel használják, például: *cumbi*, *lefőtt a kávé*, *cula*. Sokszor azonban az általam jól ismert és használt szavakat vagy kifejezéseket hiányoltam a kitöltött kérdőívekből.

PAUL ROBERTS is hasonló tényeket állapít meg A szleng és rokonai című tanulmányában. Figyelmet szentel a szleng kifejezések élettartamának. Szerinte vannak olyan kifejezések, amelyek már születésükkor elavulttá válnak. Amelyeket pedig rendkívül sokan, illetve gyakran használnak, azok egyszerűen megkopnak. Ám előfordulhatnak olyan szavak is, amelyek akár évtizedekig is fennmaradnak (A szlengkutatás 111 éve. Szerk.: VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 134-5).

Sokáig elterjedt vélemény volt a magyar nyelvészetben az a megállapítás, mely szerint a szleng nem más, mint nyelvi deviancia. A nyelvtudomány figyelme a kiemelkedő nyelvi rétegekre irányult. A szleng, mint perifériás jelenség, nem keltette fel a nyelvészek érdeklődését. Ezzel a nézettel KIS TAMÁS Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához című tanulmányában találkozhatunk. A szerző megemlíti azt is, hogy napjainkra a szleng hátrányos megkülönböztetése eltűnőben van. Szerinte szakítani kell azzal a megállapítással, mely szerint a szleng a fiatalok elkülönülési szándékának következménye.

PÉTER MIHÁLY szerint a szlenget többen az ifjúság nyelvének tartják. Figyelmeztet arra, hogy ez a megállapítás nem helytálló, nem szabad kirekeszteni a középkorúakat a szlenghasználók köréből (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 31).

Valóban a fiatalok a legmeghatározóbb, legjelentősebb használói, sőt termékeny alkotói a különböző kifejezéseknek, szavaknak. Ám ha megfigyelem a környezetemben élő felnőtteket, akkor gyakran elhangzik egy-egy szleng szó az ő szájukból is. Ezeket akár átvehetik gyermekeiktől, illetve a maguk fiatalságából megmaradt kifejezéseket is használhatják.

Nem szabad megfeledkeznünk a televízió, a rádió, illetve az internet hatásáról sem, amelyek bőséges forrásként szolgálnak a szleng számára. Ezek a technikai eszközök mindennapi életünk részévé váltak, amelyeket nemcsak a fiatalok használnak, hanem az idősebb korosztály is.

Az internet manapság egyre népszerűbbé válik, ezen keresztül bonyolítjuk a levelezésünket, illetve tartjuk a kapcsolatot a távolabbi ismerősökkel is, sőt egyre több ember számára válik munkaeszközzé. A gyakori „net”-használat kialakította az internetezők szlengjét is. Teret hódítottak a rövidítések, a tegező forma és legfőképpen az angol szavak és kifejezések.

Térjünk vissza a szleng definiálásának problémáihoz! Nézzük meg azt, hogy milyen tényezők teszik nehezzé!

CONNIE EBLE azt állítja, hogy a szleng definíció megalkotása azért fullad kudarcba, mert a nyelvészek azt feltételezik, hogy a szleng a nyelv perifériáján helyezkedik el. Másik okként említi azt is, hogy a nyelvtudósok körében a szleng csak érdekesség, furcsaság, amely sokak érdeklődését felkelti ugyan, de nem tartják komoly vizsgálódás tárgyának. A szlenget a normálisnak vagy standardnak tartott forma deviáns helyettesítőjeként tartják számon. EBLE megemlíti továbbá, hogy mindenki, még maguk a nyelvészek is, a nyelv magas presztizsú, írott változatát tartják normának (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 136).

ERIC PARTRIDGE szerint nem könnyű meghatározni azt, hogy mi is a szleng: „a fesztelen társalgási nyelvi kifejezésmód alatt, de a tolvajnyelv felett foglal helyet” (Mi a szleng?

(Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 213).

Ahhoz, hogy egy megfelelő definíciót alkothassunk a szlengről, tisztában kell lennünk a jellemzőivel. Például: Kik használják a szlenget? Miért használják? Melyek a szleng kialakulásának, létrejöttének okai, illetve beszélnünk kell a szlengszavak élettartamáról is? Ezek a leggyakrabban felmerülő kérdések, amelyek választ várnak.

CARL SANDBURG a következőképpen ragadja meg és emeli ki a szleng jellegzetességét: „Olyan nyelv, amely feltűri az ingujját, beleköp a tenyerébe, és munkához lát” (Mi a szleng? (idézi ERIC PARTRIDGE In: Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 213).

Ez a rövid és velős meghatározás a szleng egyszerűségére utal, arra, hogy bárki sajátja lehet ez a nyelvhasználati mód, hiszen nincs életkorhoz kötve a használata.

A szleng utal az egyéniségünkre is. Inkább egyszerű, nem bonyolult. Metaforával és képszerű, szemléletes eszközökkel él (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 216).

CARL SANDBURGHoz hasonlóan ERIC PARTRIDGE is a szleng egyszerűségét emeli ki, illetve azt, hogy különféle szemléletes eszközöket használ ez a jelenség.

PÉTER MIHÁLY a szleng alapvető nyelvi jellegzetességeként az expresszivitást tekinti. A nyelvi standarddal való (tudatos vagy kevésbé tudatos) szembenállást, azaz a „másként beszélést”. Megemlíti továbbá azt is, hogy „a szleng expresszivitása és „provokatív” jellege elterjedésével egyenes arányban gyengül, míg végül saját ellentétébe csap át, azaz divattá válik” (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 28-9).

PÉTER MIHÁLY a fő sajátosságnak az expresszivitást tekinti. Az ő által létrehozott meghatározásban felhívja a figyelmet arra a tényezőre, hogy a szleng különbözik, sőt szemben áll a nyelvi standarddal. Felhívja a figyelmet arra is, hogy minél többen és minél gyakrabban használják a szlenget, annál nagyobb a valószínűsége, hogy elveszti expresszivitását és egyszerűen divattá válik. Ebből következik az, hogy a szleng időben viszonylag gyorsan változik. Erre a tényre figyelmeztet KIS TAMÁS is. Nézete szerint a szleng születése és működése pszichológiai probléma (A szlengkutatás útjai és

lehetőségei. Szerk.: KIS TAMÁS. Debrecen, 1997. 240). A szleng beszélt nyelvi jelenség, amelynek sajátja a szabad, kötetlen stílus. A szlenget még jellemzi a humor is, illetve a könnyed, esetleg nyegle kifejezőmód.

Fő tulajdonságaként említhetjük még azt is, hogy viszonylag rövid élettartamú. A leggyakrabban használt elnevezéseket, amelyek unalmassá, elcsépeltté váltak, újakkal cserélik fel a használók (i. h. 244-45).

ERIC PARTRIDGE a Szleng című tanulmányában összefoglalja a szleng keletkezésének és használatának okait:

- A kedély túlradásaként és a pusztá életöröm avagy a pillanatnyi lelkesültség okán: „csak úgy poénból”, játékosan vagy tréfából.
- A szellemesség, elmésség és humor tudatos gyakorlásaként, illetve teljesen vagy főként ezek spontán kifejeződéseként.
- Megmutatni és talán bizonyítani, hogy „mások” vagyunk; újszerűnek lenni.
- Szemléletesnek lenni, pozitívan és kreatívan, illetve negatívan — a színtelenség elkerülésére irányuló természetes vágy által hajtva.
- A figyelmet lekötni, sőt meghökkentő vagy megdöbbenítő hatást elérni.
- Megszabadulni a sablonoktól — olyan törekvés ez, amely rendszerint a létező szavakkal és kifejezésekkel szembeni türelmetlenségből fakad.
- Tömörnek, velősnek és összefogottnak lenni.
- Gazdagítani a nyelvet. Ez a fajta szándékolt eredetiség csak a tanult emberek között dívik; kivételnek számítanak azok a tanulatlan személyek, akik a londoni East End nyelvjárását, a cockneyt használják. Az ilyesmi inkább irodalmi vagy legalábbis műveltségi jellegű, mint spontán.
- Konkrétummal tölteni fel az elvontat, valóságossággal és földközelséggel az idealisztikusot, megfoghatósággal és közelséggel a távolit. (Míg a műveletlenek és tanulatlanok körében az ilyen szellemi tevékenység rendszerint tudatalatti, addig a művelt és tanult embereknél ez általában előre megfontolt.)
- Enyhíteni vagy éppenséggel egyértelművé tenni valaminek a visszautasítását vagy (ritkábban) formális megtagadását.
- Csökkenteni vagy inkább eloszlatni egy társalgás, értekezlet, esszé vagy cikk ünnepélyességét vagy fellengzősségét.

- Enyhíteni a halál vagy az örület rideg tényét, tompítani tragikumát, elkendőzni a hálátlanság és árulás csúfságát, s ezáltal lehetővé tenni a beszélőnek és hallgatóságának a fájdalom elviselését és a további normális életvitelt.
- Szórakoztatni és mulattatni a magas közönséget, illetve leereszkedni szóban vagy írásban azokhoz, akiket alacsonyabb rangú közönségnek tartunk, vagy egyszerűen csak az egyenrangú közönséghez szólni vagy írni.
- Megkönnyíteni a társadalmi kommunikációt (ezt az indítékot nem szabad összekeverni, még kevésbé egybemosni az előzővel).
- Megteremteni vagy ápolni valamely mély és tartós barátságot vagy közelséget.
- Sugalmazni vagy esetleg bizonyítani, hogy egy bizonyos iskola vagy egyetem, szakma vagy foglalkozás, társadalmi osztály, művészeti, irodalmi vagy zenei csoport, kulturális közösség vagy réteg tagjai közé tartozunk vagy tartoztunk. (Ezt kapcsolatteremtés céljából is lehet tenni.)
- Éppen ellenkezőleg: azt sugalmazni vagy esetleg bizonyítani, hogy valaki más nem tartozik valahova.
- Elkerülni, hogy társaink vagy a kívülállók megértsék, amit mondunk. (Gyerekek, szerelmesek, bűnözők, majdnem-bűnözők és börtönbe zárt ártatlanok a fő letéteményesei a titkosság céljával használt szlengnek. Amikor egy ilyen sajátos nyelvet alvilági személyek használnak, akkor a neve *tolvajnyelv.*) (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 214-5).

PARTRIDGE az előző definíciókban megállapított tényeket összegzi: a szleng humoros, szellemes, szemléletes, képes megdöbbeneni a hallgatóságot, ez mutatja újszerűségét is. Sőt hozzáteszi még azt is, hogy a szleng szolgálhat akár arra is, hogy bizonyos emberek egy csoportba tartozását kifejezze. Ebből következik az, hogy egyúttal kifejezi azt is, ha egy bizonyos személy nem része az adott közösségnek. Azaz utal az össze, illetve valahova tartozásra és az elkülönülésre egyaránt. Célként említi meg azt is, hogy akár a szleng gazdagíthatja a nyelvet.

Ami még megragadta a figyelmemet a PARTRIDGE által létrehozott definícióban, az az volt, hogy a szleng akár képes a humorosságával, egyszerűségével, szemléletességével enyhíteni különböző tragikus vagy kellemetlen események elviselését. Sőt akár tompíthatja vagy meg is szüntetheti egy társalgás emelkedett stílusát.

PARTRIDGE átfogó összefoglalásában nem találtam meg azt az egy dolgot, amelyre PÉTER MIHÁLY utal, ez pedig az, hogy a szlenget sokan durvának, sőt obszcénnek tartják. A szleng nevéen nevezi a tabunak számító dolgokat is (például: a nemi szervek, szexuális élet fogalmai), gyakran élve a humor eszközeivel. PÉTER MIHÁLY szerint a humor és az obszcenitás nem fér meg egymás mellett (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 32-3). PÉTER MIHÁLY azonban úgy gondolja, hogy a szlengben megjelenő humor miatt egyáltalán nem nevezhetjük azt obszcénnek. Sőt valamiféle „szókimondás” vagy akár „bátorság” is jellemző rá, hiszen nincsenek előtte tabutémák, ezért nyíltan beszél a férfiakat és nőket megkülönböztető nemi jegyekről, sőt a szexualitásról is.

Ezek alapján megpróbáltam létrehozni egy saját definíciót: Olyan nyelvhasználati mód, forma, amely könnyed, fesztelen beszélgetést eredményez. Egyik legfőbb eleme a humor, amely mosolyra fakasztja a beszélgetőpartnert. Lényege az egyszerűségben rejlik, amely közvetlen kapcsolatot eredményez a beszélgetők között.

„Hátrányként” lehetne említeni azt, hogy a legújabb szavakat és kifejezéseket használják a leggyakrabban, ezért ezek gyorsan unalmassá válnak, használójuk pedig népszerűtlenné. Az is előfordulhat, hogy a legfrissebb kifejezések nem minden korosztály számára válnak ismertté. Nem biztos, hogy mindenki megérti azt, hogy mire is utal, illetve mit jelent az elhangzott szó.

Fontosnak tartottam megemlíteni azt, hogy a szlengre nem jellemző semmiféle bonyolultság, ezért bárki élhet vele. Mivel a használói különböző korú és beállítottságú emberek, akik különböző szavakkal és kifejezésekkel élnek vagy akár hoznak létre, ezért a humor is a szleng egyik fő jellemzője. Azonban a szleng szavak nagyon gyorsan elhasználódnak. A kérdőívemben bukkantam rá olyan kifejezésekre – *cumbi*, *lefőtt a kávé* – amelyeket eddig még nem hallottam, így nem is tudtam, hogy mit jelentenek vagy azt, hogy milyen helyzetben kell(ene) ezeket használni. Míg az ifjabbak nem igazán éltek azokkal a szavakkal, amelyeket az én korosztályom használt annak idején. Ezzel is azt szeretném érzékeltetni, hogy a szleng változik, az unalmas, elcsépelet kifejezéseket újabbak váltják fel.

Szerintem ez a néhány gondolat bőséges választ ad a fent feltett kérdésekre, így világossá válhat az, hogy mi is az a jelenség, amit szleng névvel illetünk.

NÉHÁNY GONDOLAT A HAZAI SZLENGKUTATÁSRÓL

A szlengkutatás fellendüléséről az utóbbi néhány évben beszélhetünk. Ez a probléma a huszadik század végére kapott csupán kellő figyelmet.

Az elmúlt években több szlengszótár is napvilágot látott, például:

- ANDRÁS T. LÁSZLÓ-KÖVECSES ZOLTÁN: Magyar-angol szlengszótár. Budapest. 1989.
- ANDRÁS T. LÁSZLÓ-KÖVECSES ZOLTÁN: Angol-magyar szlengszótár. Budapest. 1991.
- KIS TAMÁS: Bakaduma (A mai magyar katonai szleng szótára). Budapest, 1992.
- HOFFMANN OTTÓ: Mini-tini szótár (A mai magyar diáknyelv szinonimaszótára). Pécs, 1996.

KIS TAMÁS szerint a modern értelemben vett szlengkutatást PÉTER MIHÁLY 1980-ban megjelent „Szleng és költői nyelvhasználat” című tanulmányától számíthatjuk. A cikk útmutató volt, ráirányította a figyelmet a külföldi szakirodalomra (i. h. 256).

PÉTER MIHÁLY rávilágít arra, hogy ha valaki a szlengről szeretne információt szerezni, akkor ezt az argó, zsargon, jassznyelv, ifjúsági nyelv, nagyvárosi nyelv, pesti nyelv címszavak alatt keresheti. A szerző nézete szerint ezek a jelölések nem pontosak, épp ellenkezőleg, inkább félrevezetőek. Az argó tolvajnyelvet jelent, az alvilág nyelve. Fő ismérve a titkosság. A zsargont gyakran az argó szinonímájaként használják. A zsargon eredetileg rossz, hibás nyelvhasználatot jelent. Ma már valamely társadalmi csoport vagy réteg nyelveként használjuk ezt a kifejezést. Végül megmagyarázza azt is, hogy mit kell értenünk jassznyelv alatt: a jassznyelv szinonímája az argónak, alvilági vagy csibésznyelvet jelent (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 13).

A tizenkilencedik század végén kezdtek el foglalkozni a szlenggel. Középpontba került a diáknyelv, illetve a tolvajnyelv. Majd a századforduló után a vizsgálatok tárgya a tolvajnyelv lett. A katonai nyelvvel az első világháború alatt foglalkoztak.

Sokáig elterjedt nézet volt a magyar nyelvészetben az, hogy a szleng nem más, mint nyelvi deviancia, a szlengkutatás pedig nyelvészi deviancia. A második világháború után is tartotta magát ez a negatív megítélés: a szleng nem más, mint a helytelen

nyelvhasználat illusztrálása. Ekkoriban a szlenget a nyelvműveléshez sorolták, jellemző volt a szleng nyelvművelő szempontból való megközelítése.

Mérföldkőnek tekinthető BÁRCZI GÉZA: A „pesti nyelv” című 1932-ben megjelent munkája. Ő volt az akkori szlengkutatás kiemelkedő alakja.

Az 1945 előtti időszakot jellemezte még az is, hogy a tolvajnyelv szótározásával újságírók és rendőrségi alkalmazottak foglalkoztak.

A '60-as években az ifjúsági nyelv kezdett előtérbe kerülni, a tolvajnyelv helyett. Kiemelhetjük KOVALOVSKY MIKLÓS cikkét (Valóság 6 (1963)/5: 66-75), amely elindítója volt az ifjúsági nyelv kutatásának. MATIJEVICS LAJOS vajdasági diáknyelvről szóló szótárt jelentetett meg (MATIJEVICS LAJOS: A vajdasági magyar diáknyelv. Újvidék. 1972.). BACHÁT LÁSZLÓ is behatóan foglalkozott az ifjúsági illetve a diáknyelv kérdéseivel (Nyr. 104 (1980): 148-157), (BACHÁT LÁSZLÓ: Az ifjúsági és diáknyelv kérdései: A magyar nyelv rétegződése. Szerk.: KISS JENŐ és SZÚTS LÁSZLÓ. Bp. 1988. 146-152).

Nemcsak a nyelvészek előítéletei miatt nem foglalkoztak a szlenggel kellőképpen. Politikai okok is hátráltatták a csoportnyelvek kutatását. „Magyarországon és más szocialista országokban a nyelv és a társadalom kapcsolatát vizsgáló nyelvészeti kutatások leállításában még a hetvenes években is szerepet játszott a politika és az egyes szlengfajták gyűjtése nyelvészetén kívüli akadályokba ütközött” (A szlengkutatás útjai és lehetőségei. Szerk.: KIS TAMÁS. Debrecen, 1997. 238).

Napjainkra azonban eltűnőben van a szleng hátrányos megkülönböztetése.

A SZLENG TÍPUSAI

A szleng nem homogén, hanem igen sokrétű nyelvi jelenség.

Az angol nyelvű szakirodalomban megkülönböztetik a general illetve a special slang-et, a társadalmi ismertsége alapján. A general slang széleskörben, míg a special slang szűk körben elterjedt szlenget jelent.

Ezeket tagolja tovább KAARINA KARTTUNEN (idézi KIS TAMÁS In: A szlengkutatás útjai és lehetőségei. Szerk.: KIS TAMÁS. Debrecen, 1997. 247). Megkülönbözteti a közszlenget, „kis szlenget” illetve a szakszlenget.

Közszleng az, amely társadalmilag és földrajzilag széles körben ismert.

„Kis szleng” azaz a helyi szleng az egyes települések helyi jellegzetességei által színezett szlengjét jelenti.

Szakszlengen az azonos foglalkozású emberek speciális nyelvének egy rétegét, illetve a zárt társadalmi intézményeken belül (például: iskola, börtön, katonaság) kialakult kifejezőképességet érti.

KIS TAMÁS egy másfajta felosztását adja a szlengnek. Nézete szerint a szleng kialakulása mindig a beszélőközösségekben történik. Ez alapján annyi szlengről beszélhetünk az adott nyelvben, ahány beszélőközösség meglétét feltételezzük. Valójában azonban a szleng mindig a kiscsoportokban születik és működik.

A következő szlengtípusok csak a tudományos absztrakció szintjén léteznek. A nyelvész absztrahálja a különböző szlengtípusokat. Az absztrakció foka szerint három szintet különböztet meg a szlengben, ezek a következők:

- kiscsoport-szlengek
- nagycsoport-szlengek
- közszleng.

Ezeknek a részletes jellemzését adja KIS TAMÁS a Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához című tanulmányában, amelyet én is ismertetek.

Kiscsoport-szlengek:

Ez nem más, mint a beszélőközösség létező szlengje. A nyelvi anyaga az adott kiscsoport számára a csoport jellegéből következően fontos dolgok megnevezésére szolgál. A csoporton kívüliek számára a megnevezett dolgok lehetnek ismertek vagy ismeretlenek.

A tolvajnyelvet a szerző a kiscsoport-szlengek közé sorolja. A tolvajnyelv a beszélői alapján különül el. Célja a kívülállók kizárása, egyfajta titkosnyelvként működik. A szlengbe tartozik, de azon belül is szakszlengként határozhatjuk meg, mert a bűnözőélettel kapcsolatos szakszleng jelenik meg benne.

Itt ki kell térnünk a szleng, illetve a szaknyelv közötti különbségre, amely eltérő funkciójukból ered. A szaknyelv azokat a fogalmakat nevezi meg, amelyek szükségesek a szakma gyakorlásához. Ezzel szemben a szleng nem megnevez, hanem újrannevez. A már elnevezett dolgokat újabb és újabb nevekkel látja el. Ennek oka lehet a szleng értelmi telítettsége. Ezt bizonyítja az a tény, hogy a szlengszavaknak a sztenderdben, illetve a szaknyelvekben érzelmileg semleges megfelelőjük van. Meg kell még említenünk a szlengnek azt a tulajdonságát is, hogy szókincse rendkívül változékony.

Nagycsoport-szlengek:

Mit is tekinthetünk társadalmi nagycsoportnak? Íme néhány fontosabb tulajdonsága:

- tagjaik – akik között nincs feltétlenül személyes kapcsolat – közös ismérvekkel rendelkeznek;
- önálló arculatuk van, többé-kevésbé meghatározott célokkal. (céljaik változhatnak a történeti fejlődés során);
- az osztársadalom önálló egységeként számba vehetők.

A nagycsoport-szlengek olyan kiscsoportok vagy beszélőközösségek szlengjéből jönnek létre, amelyek valamiben azonosak. Ez az azonosság kétféle lehet: lehet területi, azaz egy helyen, egymás közelében működő csoportok közötti, s lehet szakmai, az azonos foglalkozást vagy hobbit űző csoportok között.

Ezek alapján két nagyobb fajtáját különíthetjük el a nagycsoport-szlengeknek:

- Helyi szlengek alatt a területileg szerveződő nagycsoport-szlengeket (egy város, egy falu szlengje) értjük, tehát a szókincese független a szakmától. A helyi szlengek a kiscsoport-szlengek szókincséből származnak.
- A szakszlengek szóképzete a szakmától függ, mivel a szakszlengek érdeklődési, foglalkozási alapon elkülönülő csoportokra (például: katonai, tolvaj) jellemzők.

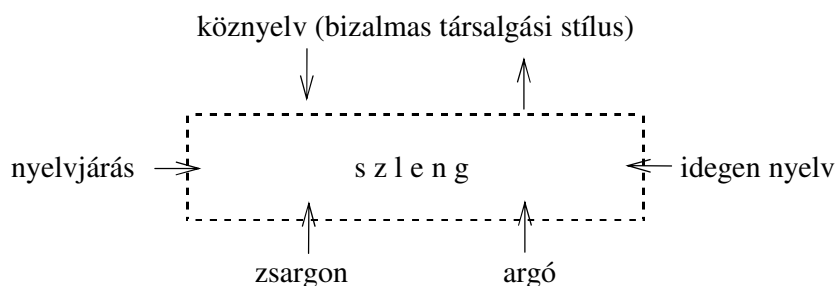
Közszleng alkotja a szlengtípusok utolsó fajtáját. Főbb jellemzői a következők:

- a helyi és szakszlengek szavaiból épül fel;
- viszonya a helyi, illetve a szakszlengekhez olyan, mint a köznyelv viszonya a szaknyelvekhez és a nyelvjáráshoz.

Ezek voltak a szleng különböző típusai. KIS TAMÁS azonban hangsúlyozza, hogy a fent felsorolt típusok csupán a tudományos absztrakció szintjén léteznek. A valós nyelvhasználatban a kiscsoport-szlengek léteznek, és ezek képviselik az összes típust (egyszerre helyi-, szak- és közszlengek), illetve a szleng használatának a színtere is a társadalmi kiscsoport (A szlengkutató útjai és lehetőségei. Szerk.: KIS TAMÁS. Debrecen, 1997. 248-251).

A SZLENG FORRÁSAI

PÉTER MIHÁLY: „Húsz év múlva” című tanulmányában megnevezi azokat a forrásokat, amelyek táplálják a szlenget. Ezek a következők: különféle argók, zsargonok, nyelvjárások, a köznyelv és nem utolsósorban az idegen nyelvek. Megemlíti azt is, hogy a szleng is táplálja a köznyelvet, főleg annak bizalmas társalgási stílusát. Mindezt egy ábrával is szemlélteti (Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 29).

Az ábrán a szleng felé mutató nyilak jelzik azt, hogy az ott jelölt dolgok forrásként szolgálnak a szleng számára, míg a szlengtől a köznyelv felé mutató nyíl a kettő közti átáramlást jelenti.

Említést kell tenni még a különböző kommunikációs eszközökről is. Ezek, ha nem is forrásként szolgálnak a szleng számára, de mindenképpen közvetítik azt. Itt kifejezetten a televízióra, rádióra, internetre, különböző filmekre, sőt napilapokra gondolok. De nem felejtethjük ki a sorból a különböző regényeket sem.

Találkoztam olyan regénnyel, amely előszeretettel használta a különböző szleng szavakat és kifejezéseket. Ebből a könyvből mozifilm is készült, és a szövegeken, dialógusokon – amelyekben megjelennek az ifjúság által kedvelt és használt szavak és kifejezések – semmit sem változtattak. Ezt jónak tartom, mert bárminemű módosítás hiteltelenné tette volna a két főhős Bogi és Szarka párbeszédét, kalandjait, utazásuk leírását. Azt hiszem nem titok, hogy SALINGER RICHÁRD: Apám beájulna című munkájáról van szó, amely igen nagy sikert aratott.

A történetet Szarka meséli el, aki a nyári szünidő kalandjait ismerteti meg az olvasóval, s ez teljesen átlagon felülire sikeredett. Már az ajánlás is igen figyelemfelkeltő: „Amúgy a sztori a tavalyi nyaramról szól, meg a Barbiról. El akartam mesélni a szüleimnek az

egész cuccot, csak nem mertem. Apámék zihér, hogy széztuhannak, ha a képükbe mesélem az egészet fullra. Féltik a kislányukat, ami azért így visszagondolva eléggé jogos. Szóval csak leírni mertem, elmondani nem, ez ilyen hülyeség, mégis mikor írtam, nem volt ott senki és ez így filingnek jobb. Mert ha ezt lenyomom neki szóban, anyám valahogy talán viselné, de száz, hogy apám beájulna” (SALINGER RICHÁRD: Apám beájulna. Bp., 2002. fülszöveg).

Ez egy kis ízelítőül szolgált arra, hogy bemutassam a műben megjelenő szóhasználatot, ami általában jellemző a fiatal korosztályra.

Lehet, hogy ívalakiban felmerül a gondolat, hogy miért szükséges az ilyen szavak használata, mint például: *széztuhannak*, *elsőosztásos csaj* stb. Miért nem lehet ezeket kikerülni és köznyelvekkel helyettesíteni. Sokan modorosnak is tarthatják a könyv nyelvezetét. Ha az előbb idézett könyvajánlást ún. szépirodalmi stílusban fogalmaznánk meg, így hangzana: „A történet az elmúlt nyárról szól, és Barbaráról. El akartam mesélni a szüleimnek az egészet, de nem volt bátorságom hozzá. Édesapámék biztosan megrökönyödtek volna, ha mindent elmondok nekik. Aggódnak a kislányukért, ami – így visszagondolva – jogos. Tehát csak leírni mertem, elmondani nem, tudom, hogy ez ostobán hangzik, mégis mikor papírra vetettem gondolataimat, akkor nem volt ott senki, és ez így sokkal jobb élmény volt. Ha ezt közlöm velük, anyukám talán megértené, de biztos vagyok benne, hogy apu rosszul viselné, mérges lenne.”

Valljuk be, hogy az imént átalakított részlet nem hangzana hitelesen egy fiatal lány szájából, aki teljes érzelmi beleéléssel veti papírra gondolatait, élményeit.

A szleng ebben az esetben a humor forrásává is válik. Az újrafogalmazott részt olvasva a szöveg teljesen elvesztette fiatalos, könnyed, vidám, sőt vicces stílusát is. Megfosztott attól, hogy egy mai tizenéves szóhasználatába bepillantsunk. A szlengszavak használatával könnyeddé, a fiatalok nyelvhasználatához, stílusához közelállóvá vált a regény, sőt azt is lehetővé tette, hogy egészen közel érezzük magunkhoz a főszereplőket.

Sokan sokáig küzdöttek a szleng ellen, elítélendőnek tartották, gyomként tekintettek a szlengre, amelyet irtandó, pusztítandó vakvágánynak minősítettek. Szerintem nem szabad küzdeni ellene, hiszen ez része lehet akár egy személy önkifejezési módjának, egyéniségéhez is szorosan hozzátartozhat. Azt azonban elismerem, hogy nem feltétlenül az iskolai tanórákon illetve feleléskor kell ezeket az elemeket használniuk a fiataloknak. Fontos az is, hogy az ifjúság elsajátítsa egyfajta „szép beszédet”, pontosabban olyan

nyelvhasználatot, mely tökéletesen és természetesen igazodik a szituációhoz, az éppen adott beszélő közösség nyelvhasználatához. Ezen olyan kifejezésmódot értek, amelyet változatos szóhasználat, az *izék* és a különböző töltelékelemek mellőzése jellemez. Ez majd a későbbi életük során válik fontossá, különösen akkor, ha például állásinterjúra vagy akár felvételi elbeszélgetésre mennek. Az iskola is egy olyan közeg, aminek megvannak a maga szabályai és elvárásai, és nem biztos, hogy minden pedagógus tolerálja azt, ha a diákjai különböző „furcsa” szavakkal mondják fel a leckét. Hangsúlyozom, hogy a funkciótlan trágár szavak használatát száműzni kellene minden ember szókincséből.

Fontos tényezőként emelném ki a különböző televíziós műsorokat, illetve az internetet is, amelyek mind forrásai, mind terjesztői lehetnek a szlengnek. A kérdőívek kitöltése után átnéztem őket, és azt vettem észre, hogy a lányok, nők megnevezésére gyakran írták a *csajé* szót. Ez nekem nagyon ismerősnek tűnt az egyik kereskedelmi csatornán futó ún. reality show-ból. A műsorban szereplő férfi élt gyakran ezzel a szóval. Tehát nem mindegy, hogy mi hangzik el a televízióban, hiszen a fiatalság azonnal „lecsap” minden újdonságra, ami érdekes, vicces vagy esetleg gúnyos. Ezeket beépítik saját szókincsükbe és a megfelelő alkalmakkor „el is sütik”.

Az internet hasonlóan ontja magából a különböző szokatlan, szlenges, beszélt nyelvi kifejezéseket. Bár úgy gondolom, hogy ezeket inkább azok használják elsősorban, akiket a munkájuk vagy a hobbijuk a számítógéphez, illetve az internethez köt. A kérdőívemben rákérdeztem különböző, a számítástechnika körébe tartozó szavakra és szinte mindenki írt oda valamilyen szleng elemet, amelyet ő is használ, például: *lol*; *láma*; *nyet*; *csetelni*; *lógni* vagy *szörfölni a neten*.

Kiemelt figyelmet kell szentelni a különböző újságoknak, napilapoknak, magazinoknak, illetve ezek nyelvének is. A sajtó feladata, hogy tájékoztassa a gazdasági, politikai, társadalmi élet legfontosabb eseményeiről. Egy-egy cikk megírását az irodalmi nyelvi igényesség kell(ene), hogy jellemezze. A sajtó nyelvében több stílusréteg, illetve nyelvi réteg keveredik. Hatással van rá mindenekelőtt a szépirodalmi és a tudományos stílus, de ezek mellett megjelenik benne a közéleti nyelvhasználat is.

Napjainkra gyakorivá válnak a sajtó nyelvében, a különböző idegen szók, a társalgási stílus fordulatainak sűrű használata, sőt a szleng elemeinek a megjelenése.

Különösen az ún. bulvárlapok élnek szívesen a különböző szlengszavakkal. Ezeket általában a címben alkalmazzák, figyelemfelkeltés céljából, például: „*Lebuktak a zsarolók*”; „*Elmeszelték az ORFK-t*”.

Felmerül a kérdés, hogy miért használják a lapok a szleng elemeit. Elképzelhető, hogy úgy gondolják, így szélesebb olvasótábor tudhatnak a magukénak, illetve mivel bulvárlapról van szó, azt gondolhatják, hogy ennek sajátja a könnyedebbnak vélt hangnem is.

A sajtó nyelvéhez hozzátartoznak a nevek, a címek, a rangok gyakori és hivatalosan pontos megnevezése. Ennek ellenére a különböző bulvárlapokban gyakran kereszt- vagy becenevükön említik meg a cikk vagy az interjú alanyát, például: „*Iréнке a darusok királynője*”. Ám ha a közéletben ismert emberről, politikusról írnak, vagy akár a „sztárokról”, akkor a teljes nevüket vagy vezetéknevüket írják le.

Talán az anonimitás megőrzése a cél az egyszerű „halandóknál”, ezért minősülnek le *Irénkékké, Józsi bácsikká*, stb. Míg az ismert emberek neve nem titok, ezért ezt megjelentethetik az újságokban. Például: „*Gundel aratott az Áll az alkuval*”, „*Komár jobbra, Dopeman balra szavaz*”. Így is felhívva az emberek figyelmét arra, hogy a cikk kiről vagy miről is szól.

Dolgozatom első részében megpróbáltam összefoglalni a szleng legfontosabb ismérveit. Többek között szó volt a hazai szleng kutatás legfontosabb állomásairól, a szleng meghatározásának nehézségeiről, a definíciót meghatározó szerteágazó tulajdonságokról. Fontosnak tartottam megemlíteni a szleng különböző típusait is, illetve azokat a forrásokat, amelyekből a szleng táplálkozik.

A használók meghatározása problémás, hiszen nem jelenthetjük ki azt, hogy a szleng csak a fiataloké, használata csak rájuk jellemző. Az idősebb korosztály is használhatja, sőt az ő szájukból talán még meglepőbb, még jobban növekszik az értéke. Őket sem zárhatjuk kis a használók köréből.

Meg kellett említenem azt is, hogy hol találkozhatunk még szleng elemekkel, például az interneten, televízióban, moziban, filmekben, rádióban. Véleményem szerint nem zárhatjuk ki a szleng szavakat és kifejezéseket ezekből, főleg nem a filmekből, moziból. A bulvársajtó is él a szleng nyújtotta lehetőségekkel, elsősorban figyelemfelkeltő hatást tulajdoníthatunk neki.

II.

HOGYAN BESZÉL AZ IFJÚSÁG?

Az utóbbi évtizedekben egyre többen kezdtek el foglalkozni az ifjúság nyelvével. KOVALOVSKY MIKLÓS a Valóság 1963/5 számában megjelent tanulmánya, amely a fiatalok nyelvével foglalkozott, felkeltette az érdeklődést az ifjúság nyelvhasználata iránt.

A Magyar Tudományos Akadémia pályázatot hirdetett „Hogyan beszél az ifjúság?” címmel.

A fiatalok különleges nyelve azonban nem kizárólag 20. századi jelenség. Korábban is foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Több cikkben, tanulmányban arra a megállapításra jutottak a szerzők, hogy az ifjúság nyelve a diáknyelvhez áll közel. Sokan úgy említették az ifjúság nyelvét, mint diáknyelvet, amit a csoportnyelvek közé soroltak.

A régi diáknyelvet dolgozta fel A magyar diáknyelv és szótára címmel DOBOS KÁROLY. Ez a munka 1898-ban jelent meg Budapesten.

Az 1900-as évek első felében az argóval együtt kutatták a diáknyelvet.

Az '50-es, '60-as évek ifjúságpolitikája ráirányította a figyelmet a fiatalokra.

1972-ben, Újvidéken jelent meg MATIJEVICS LAJOSnak a kiadványa A vajdasági magyar diáknyelv címmel. A gyűjtés 1476 szót tartalmaz, ebből 400 megtalálható a hazai gyűjteményekben is.

Meg kell említenünk még BACHÁT LÁSZLÓ munkásságát is, aki széleskörű kutatásokat végzett az ifjúsági nyelvvel kapcsolatban (Nyr. 104 (1980): 148-157), (BACHÁT LÁSZLÓ: Az ifjúsági és diáknyelv kérdései: A magyar nyelv rétegződése. Szerk.: KISS JENŐ és SZÜTS LÁSZLÓ. Bp. 1988. 146-152).

Az ifjak nyelvének kutatását nehezíti az, hogy rendkívül gyorsan változik, módosul, gyarapodik. Emiatt szinte lehetetlen teljes mértékben feltérképezni. A gyors változás e nyelvi forma egyik fő jellemzője.

Az ifjúsági nyelv kifejezés felveti azt a kérdést, hogy kiket is sorolhatunk be ebbe a kategóriába, ki és meddig ifjú? Ebből az következik, hogy az ifjúsági nyelv, mint nyelvtudományi műszó pontatlan. Ez a műszó egy viszonylag egységes rétegnyelvre utal.

GRÉTSY LÁSZLÓ a következőképpen fogalmazza meg azt, hogy mit is kell ifjúsági nyelv alatt értenünk: „Aránylag új fejlemény a rétegnyelvek között. Előzményei a diáknyelv meglehetően régi múltjába nyúlnak vissza, de a mai ifjúság sajátos nyelvhasználata nem korlátozódik a diákságra, hanem – bizonyos árnyalati különbségekkel – kiterjed az egész korosztályra (a tizen- és huszonevűsekre), foglalkozástól, társadalmi helyzetétől, és rétegződéstől függetlenül” (idézi BACHÁT LÁSZLÓ In: Nyr. 104 (1980): 148).

A szakirodalom 1960 óta beszél az ifjúsági nyelvről, mint önálló rétegnyelvről. Addig diáknyelvről szóltak. A diáknyelv szókincsének legnagyobb részét az iskolai étellel kapcsolatos fogalmak teszik ki. Ám már a 18. századtól kezdve beáramlanak nem csak az iskolai étellel kapcsolatos fogalmak is. A diáknyelvet a csoportnyelvek közé sorolják. KOVALOVSKY MIKLÓS a következőket állítja: „a csoportnyelv néha egészen szűk körre korlátozódik, egy-egy műhelyre, iskolai osztályra, baráti társaságra, amelyben mindenkinek megvan a maga tréfás jellemző neve. Valóságos miniatűr nyelvjárások ezek, határuk az üzem, a laktanya, az iskola, a falu. A diáknyelvnek különösen gazdag szókincese van a sajátos iskolai fogalmakra” (Valóság 6 (1963)/5: 66).

Mára azonban kibővült a diáknyelv határa, nem mondhatjuk azt, hogy egy-egy iskolára vagy osztályra, városra korlátozódik. Általánosságban ugyanazt a diáknyelvet beszélik a különböző városokban. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy ennek a csoportnak a nyelvhasználata földrajzilag talán kezd egységessé válni.

Nem különíthetjük el az ifjúság, illetve a diákság nyelvét. Ahogy az előbb említettem a diákok sajátos nyelve nem korlátozódik csakis az iskolával kapcsolatos fogalmakra. A diákok az élet megannyi területével kapcsolatba kerülnek, például: megismerik a dolgozó fiatalok nyelvét, és ezt is beillesztik a magukéba, majd tovább is adják ezeket. Szókincsük bővül a szórakozásra, fiúk és lányok kapcsolatára, az emberi testrészekre vonatkozó szavakkal. Sajátos szókészletük van például a tetszés, illetve a nem tetszés kifejezésére is. Bővül szóhasználatuk a beszédre vonatkozó szavakkal, illetve a közlekedéssel, a társas érintkezéssel kapcsolatos (köszönések) kifejezésekkel is.

A '60-as évek óta kezdenek elmosódni azok a különbségek, amelyek a diákság, illetve a fiatalság nyelve között voltak.

BACHÁT LÁSZLÓ a következőképpen határozta meg az ifjúsági nyelvet: „S ennek a nyelvhasználatnak az a jellemzője, hogy az iskolai élet fogalmai csak a kisebb részét

alkotják, a nagyobb rész az élet legkülönbözőbb területeire és mozzanataira vonatkozik, mindarra, ami csak a fiatalság életével kapcsolatba kerül vagy kerülhet. A fiatalságnak ezt a szókincsét, szóhasználatát nevezzük ifjúsági nyelvnek” (Magyar Nyelvőr 104 (1980): 149).

(Azt mondhatjuk, hogy már az ifjúság nyelve egységessé vált. Nincsenek benne élesen elkülönülő rétegek, illetve csoportok.)

RÓNAKY EDIT azt állítja, hogy ma már a falusi fiatalok is ismerik azokat a szavakat és kifejezéseket, amelyeket a városi ifjúság használ. Eltűnnek a különbségek, hiszen a falusiak általában városi középiskolákban tanulnak, így könnyűszerrel elsajátíthatják a „legmenőbb” szavakat. Így a falusiak által használt kifejezések is ismertté válnak a városiak körében. RÓNAKY szerint a középiskolások alkotják és terjesztik a legtöbb szót és kifejezést (RÓNAKY EDIT: Hogyan beszél ma az ifjúság? (Avagy: Hogy hadováznak a skacok?). Szentlőrinc, 1997. 34).

AZ IFJÚSÁGI NYELV HASZNÁLATA ÉS LÉTREJÖTTE

Vajon miért is él a fiatalság ezekkel a sajátos kifejezésekkel, szavakkal. Magamnak is feltettem ezt a kérdést, és a következőkre jutottam: a használat oka nem más, mint az, hogy vagányabb, sőt feltűnőbb így beszélni. A beszélő szerint egyszerűbbnek és hangulatosabbnak tűnik azt mondani például egy finom ételre, hogy „*tök fini*”, mint azt, hogy rendkívül ízletes.

Több tanulmány szerzője a használat elsődleges okaként az érzelmeket, az aktuális érzelmi állapotot nevezi meg. Ehhez járul még egy nagy adag vagánykodás is.

Itt kell megemlíteni a televízió, a rádió, az internet szerepét, hatását is. Számos televíziós műsor szolgál forrásul is, hiszen a fiatalok azonnal „lecsapnak” az újdonságra, az ismeretlenre. Vonzza őket a feltűnő, illetve szokatlan kifejezés, szóhasználat. Általában az ún. reality show-k, talk show-k, szórakoztató műsorok és a különböző filmek lehetnek a főforrások. Az sem számít, ha a film eredeti nyelvű, mivel a fiatalok előszeretettel élnek az angol szavak és kifejezések nyújtotta lehetőséggel, például: *cool/kül*: jó, vagány; *money/mani*: pénz; és a különböző köszönési formák: *bye*, *hi*.

A felgyorsult információ áramlás a „felelős” azért is, hogy alig van különbség a falusi és a városi fiatalok szavai, kifejezései között. Megváltozott életmódunk miatt nélkülözhetetlenné vált a számítógép és az internet ismerete és használata.

A fiatalok kedvelt szokása az, hogy különböző fórumokon, illetve e-mail-en keresztül tartják a kapcsolatot barátaikkal. Ez sokkal gyorsabb és egyszerűbb a „hagyományos” levélnél. Könnyebb bekapcsolni a komputert, bepötyögni a mondanivalónkat – ez körülbelül 10 percet vesz igénybe – mint elmenni a legközelebbi postára és feladni a levelet. Elektronikus levelünkre akár néhány perc alatt megérkezik a válasz, akár hatalmas távolságból is. A fiatalok így sokkal több kifejezést ismernek meg és terjeszthetik el azt az iskolában, a baráti körben.

KOVALOVSKY MIKLÓS szerint az ifjúság nyelvhasználatában fontos szerepe van a lélektani okoknak is. A fiatalok elkülönülnek a felnőttek társadalmától. Megnövekedett a fiatalok öntudata és önállóság igénye is (Valóság 6 (1963)/5: 66)

Gyakran tömörülnek bandákba, ahol a hasonló érdeklődés, felfogás is kialakíthat egy szóhasználatot.

Saját életemből vett példával szeretném ezt igazolni. Testvérem szokása, hogy az angol igéket ellátja -z igeképzővel és igei személyraggal. Az angol ige néha folyamatos alakban is áll. Például: *gozzunk*: menjünk, induljunk; *lookingol*: néz. Kezdetben csak ő használta fantáziája termékét, később azonban ezt átvették az ismerősök, barátok, unokatestvérek is.

Az ifjúsági nyelvet nagyon nehéz feltérképezni, mert rendkívül gyorsan terjed és változik. Az egyik kifejezés ma még „divatos”, „menő”, de egy bizonyos idő után már „ciki” azt használni. A fiatalok ragaszkodnak az újdonságokhoz, a felkapott kifejezéseket sokan és sűrűn használják. Ennek az lesz a következménye, hogy gyorsan elkopnak, az ifjúság ráun és igyekeznek újabbakat keresni, kitalálni.

Nehezíti még a felderítést az is, hogy nincs írásban rögzítve a fiatalok szóhasználata (kivéve bizonyos irodalmi műveket, amelyekben előfordulhatnak az ifjúság nyelvére jellemző szavak).

Sok vád éri a fiatalok nyelvét, sokan csak a trágárságot és a durvaságot látják benne. A fiatal korosztály, különösen a középiskolások, nehéz időszakon mennek keresztül (testi és lelki változásokon, amelyek megviselhetik őket). Még nem felnőttek, de már nem is

gyerekek. Ők azonban próbálnak elhatárolódni a felnőttektől, és mégis őket utánozzák. Vonzák őket a tiltott dolgok, legyen az akár az első cigaretta elszívása, vagy akár a káromkodás. Lelkük mélyén tudják, hogy nem jó, nem helyes az, amit tesznek, de ha ezt látják és hallják otthon, akkor úgy gondolhatják, ők is jogosultak a trágár szavak használatára.

Sajnos vannak olyan családok, ahol nem ritka a durvaság, a veszekedés, a káromkodás. Ha a fiatal, a tinédzser ezt látja, hallja otthon, akkor elképzelhető, hogy egy idő után ő is elkezd utánozni a szüleit.

Nem csak a fiúk, hanem a lányok között is gyakran hangzik el egy-egy durva kitörés. A fiúk és a lányok kapcsolatában is változás történt: sokkal nyíltabbá, természetesebbé vált. Ennek azonban van egy hátránya is, mégpedig az, hogy a lányok sem szeretnék lemaradni a fiúk mögött, ezért nem ritka, hogy a legdurvább szavakat, kifejezéseket használják. Sokan ezt a férfiak és a nők egyenjogúságával magyarázzák.

Nem csak a család és a közösség nyújthat rossz példát a felnövő generációnak. A nyelvi durvaság néha a magazinokban, újságokban is megjelenik. Bizonyos filmek pedig ontják magukból a trágár kifejezéseket.

BENCÉDY JÓZSEF is a durvaság ellen szólal fel. Szerinte a tök jó kifejezés a töketlen, tökéletlenkedik szavak felé húz. Az ifjúság véleménye szerint azonban a tök, a tökéletes rövidítése. A szerző a *tök* kifejezést nem tartja elítélendőnek, ám nem talál semmi leleményeset a *szarakodik*, a *Pecsa* (Petőfi csarnokot jelöli) szavakban (BENCÉDY ÉA. 15 (1993)/4: 6). Nézete ellenére a *Pecsa* kifejezést már hallottam tévében is elhangzani, sőt mindenki ismeri és használja.

Felmerül a kérdés, hogy mindezek ellenére értékesnek tekinthetjük-e az ifjúság nyelvét. A válasz: mindenféleképpen igen, mert rengeteg a humoros, szellemes kifejezés, mert a fiatalok fogékonyak a vicces elemek átvételére. Sok az ötletesség és az eredetiség is a nyelvükben. Nem áll tőlük távol a gúnyolódás és cinizmus sem, ez rengeteg szóban, megnyilvánulásban meg is jelenik, például: az öregember megnevezésére használják a következő kifejezést: *lejárt a szavatossága*. A cipő helyett *surránót* mondanak. Az alacsony személyt *mélynövérsűnek*; *manónak* vagy A gyűrűk ura című film után egyszerűen csak *hobbitnak* nevezik.

A durvasággal szemben azonban megjelenik a finomkodás, kedveskedés is. Például: orr helyett a *nózi*, az aranyos helyett a *cuki*, *ari*, *édi*; *kacsó*.

El kell különítenünk azt ami elítélendő (például káromkodás) és azt, ami valóban az ifjúsági nyelv jellemzője. Nem feledkezhetünk meg ötletességükről, fantáziájukról sem, amely rengeteg új szót eredményezett. Fontos a kreativitásuk is.

Tudatosítani kell a fiatal korosztályban azt, hogy nem mindig célravezető a káromkodás, még akkor sem, ha rendkívül dühösek, idegesek, vagy csalódottak. Ezeket a szavakat mellőzniük kell, szókincsükből ki kell törölniük, különösképpen a lányoknak. Nagyon kiábrándító ugyanis, amikor egy fiatal lány minden második szava valamilyen trágár kifejezés.

Amint egyre idősebbek lesznek, rá fognak döbenni maguktól is arra, hogy nem beszélhetnek csúnyán. Az iskolában vagy akár a munkahelyükön nem fogják tolerálni a munkatársak, a főnök különösképpen nem, a durva szavak használatát. A beszédüknek alkalmazkodnia kell az adott szituációhoz, amelyben elhangzik. Másképp beszél az ember a baráti körben, a családban vagy akár az iskolában felelés közben.

Szerintem a családnak és a szülőknek is szerepük van abban, hogy mindezt tudatosítsák gyermekükben.

AZ IFJÚSÁGI NYELV FORRÁSAI ÉS LÉTREHOZÁSA

Az ifjúsági nyelv – forrásait tekintve – sokrétű. Szókészletét a köznyelvből, a különböző szak- és csoportnyelvekből meríti. Sok az idegen nyelvből származó szó is. Ezeket a tanult idegen nyelvekből illetve a különböző filmekből, televízióból merítik.

Az ifjúsági nyelvet tápláló forrásokat RÓNAKY EDIT: *Hogyan beszél a ma az ifjúság?* című munkája, ami Szentlőrincen jelent meg 1997-ben, és BACHÁT LÁSZLÓ: *Az ifjúsági nyelv szókészletének eredete* című cikke alapján gyűjtöttem össze (BACHÁT: *Nyr* 104 (1980): 148-157). A két szerző által összeszedett források legnagyobb része megegyezik.

A különböző forrásokra próbáltam a kitöltött kérdőívekből példákat keresni, ezzel is igazolva azt, hogy a fent említettek a kecskeméti ifjak nyelvére is érvényesek, alkalmazhatók.

Mindkét szerző fő forrásként említi a **köznyelvet**. Az ifjúsági nyelv szavainak nagy része a köznyelvből származik. Az átvett szavak és kifejezések azonban gyakran más jelentenek az ifjúsági nyelvben, mint a köznyelvben. A fiatalok új, megváltoztatott jelentéssel látják el az átvételeket. Például: *szerelés*: öltözék, *toll*; *sörény*: a haj, *dinnye*; *pattanás*: a fej, *ablak*: a szem, *ágyú*; *atombomba*: a dolgozatírásakor használt segédeszköz megnevezésére szolgál.

BACHÁT szerint az ifjúság a köznyelvből meríti szókincsének 80%-át, és ezek az átvételek változnak a leggyorsabban. Míg a tolvajnyelvből illetve az egyéb szaknyelvből átvett szavak meg tudják tartani helyüket (i. h. 149).

BACHÁT LÁSZLÓ az ifjúsági nyelv alapszókincseként említi meg a diáknyelvet. Ebből kimutathatók az argó elemei is, de ezeknek nagy része az iskolával kapcsolatos fogalmat jelöl. Az argó használói a bűnözők, tolvajok, az alvilághoz tartozók, nyelvük célja: a titkosság. (A tolvajnyelv használói titoktartásból használják sajátos nyelvüket.) A diáksággal, illetve nyelvükkel kapcsolatban nem beszélhetünk titkosságról. Szókincsüket ismerik a tanárok és a szülők is. Sőt előfordulhat az is, hogy még a szülők is átvesznek és használnak bizonyos elemeket.

MATJEVICS szerint a diáknyelv használatának az oka a jókedv, a vidámság, célja, a tréfálkozás, hangulatkeltés, gúnyolódás, vagánykodás (idézi BACHÁT LÁSZLÓ In: Nyr 104 (1980): 151).

RÓNÁKY EDIT nem említi a diáknyelvet, ő a régi ifjúsági nyelvet nevezi meg forrásként (i. h. 15). A mostani felnőtteknek is megvolt a maguk nyelvhasználata. Ebből vesz át szavakat a mai fiatalság. „A régi ifjúsági nyelv megtermékenyítően hat a maira” – írja Rónaky (i. h. 15). Íme néhány példa a felnőttektől: *guba* a pénz; *libaszem* a két forint; *doli* a dolgozat megnevezésére.

A fiatalok nyelvében **idegen eredetű** szavakkal is találkozhatunk. Ennek oka az, hogy ma már minden középiskolában kötelező az idegennyelv-oktatás, a tanulók elsajátíthatnak valamilyen nyelvet. Nagy népszerűségnek örvend az angol, német, de előfordul még olyan diák is aki spanyolul, olaszul, japánul tanul. Az érdekes szavakat, kifejezéseket beillesztik saját szókincsükbe és használják is.

Az angol elemeket néha szándékosan magyarosan ejtik, esetleg úgy is írják le ahogy kiejtik. Például: *kül* (cool): nagyon jó; *bébi* (baby): fiatal lányok megnevezésére szolgál; *lúzer* (looser): vesztes; különböző köszönések: *háj*, *hy* (hi) az angol nyelvből.

Gyakori a szülők német nyelvből átvett megnevezése, például: *muter, fater*, sőt a kérdőívemben előfordult a *kinder* a gyerek, *großmutter* a nagymama megnevezésére.

BACHÁT ezekben az átvételekben a nyugatimádatot látja (i. h. 155). Szerintem egyszerűen arról van szó, hogy tetszik a fiataloknak az adott idegen nyelv, illetve a szóhasználat, köszönési forma. Különösen sok átvétel van angolból, a helyeslés, a jó, a nekik tetsző dolgok megnevezésére. Találtam még a barátok megszólítására is angolból kölcsönzött példákat: *fella*: barát; *dúd*: barát, haver.

Inspiráló lehet még számukra a mozi is. A vetített filmek többsége általában nincs szinkronizálva, magyar nyelvű felirattal látják el. Így innen is el lehet „csenni” egy-egy új, megkapó szót, kifejezést.

Előfordulnak még átvételek a cigány nyelvből is. RÓNAKY szerint ezek az argó és a tolvajnyelv közvetítésével kerülnek át. Szép számban találkozhatunk ilyenekkel, többségükről talán nem is sejtve, hogy honnan származnak (i. h. 11).

A megkérdezettek a következőket írták: *csajé, csaj, bula*: lány, nő; *gádzsó*: fiú, férfi; *lóvé*: pénz; *piál*: iszik.

A **népnyelvből** is vesznek át szavakat. Ezzel még színesebbé válik szóhasználatuk. A céljuk ezzel is a figyelemfelkeltés, feltűnés, meghökkentés, különösen olyan helyeken, például nagyvárosban lehet szokatlan, ahol egyáltalán nem él semmiféle tájnyelvi sajátosság.

Meglepetésemre a kérdőívemben is találtam népnyelvi szavakat az apa és az anya megnevezésére: *idősapám, idősanyám*, illetve előfordultak még a következők: *szöröncsétlen*: bolond; *ködmön*: kabát; *gúnya* az öltözék jelölésére.

BACHÁT fő forrásként említi a **tolvajnyelvet** (i. h. 153). RÓNAKY szerint az argónak lehet némi szerepe abban, hogy az idegen szavak eljutnak az ifjúsághoz is. Mindkettő szívesen él idegen nyelvű szavakkal, hiszen ezek nem biztos, hogy érthetők a beavatatlanok számára (i. h. 11).

A tolvajnyelv szavai nagyon gyorsan változnak, mert a használók célja, hogy megőrizték nyelvük titkosságát. Az ifjúsági nyelv is folyton változik, de nem a titkosság megóvása a céljuk. Nyelvük inkább a csoporthoz tartozást (de előfordulhat az is, hogy pont az elkülönülést) fejezi ki. A fiatalok szóhasználatának változásához a nemzedékek változása is hozzájárul. A fiatalokra hagyományozódik a korábbi ifjúság szóhasználat, de nem feltétlenül fogadnak el belőle mindent. Ám mindezek ellenére

sok tolvajnyelvi szóval találkozhatunk az ifjak nyelvében. Nehezíti a vizsgálatot az is, hogy a tolvajnyelv is a szavakat a köznyelvből veszi, de azt más jelentésben használja. Így nehéz megállapítani azt, hogy az ifjúsághoz a tolvajnyelv segítségével jutott-e el egy-egy szó. Néhány példa erre a forrástípusra: *beugró*: mind a tolvaj, mind az ifjak nyelvében belépődíjat jelent. A *cica* pedig a fiatal lány megszólítására szolgál.

A második világháború utáni időszakban nagyon sok volt a tolvajnyelvi átvétel a fiatalok nyelvében. Az ifjúság az utcán lődörgött, vagy bandákba tömörült, előfordult az is, hogy kisebb-nagyobb bűntényeket is elkövettek. Ők terjesztették egymás közt (a különböző bandákban, iskolákban, esetleg munkahelyen) ezt a beszédformát.

Ma azonban már nem hallani ezeknek az éveknek a jellegzetes szófordulatait, például *óberkodik*: rendőrnek beárul.

BACHÁT megemlíti azt, hogy a '60-as években nagy felháborodást váltott ki a fiatalok nyelvhasználata. Főleg a tolvajnyelvi elemek miatt támadták őket. A szavak használata mögött a társadalom értékeinek megvetését, tagadását látták (i. h. 153). Az ifjúság egy része azonban elhatárolódik ezeknek a szavaknak a használatától, de társaiktól nem várják el ugyanezt, nem figyelmeztetik őket arra, hogy hagyják el ezeket az elemeket a szókincsükből. Sokan szerintem azért nem tesznek ellene semmit sem, mert félnek attól, hogy a többiek kiközösítik őket a társaságból, esetleg gyávának, földhözragadtnak titulálják őket. BACHÁT szerint azonban ez akár egy felvett póz, amivel a fiatal elrejti saját érzéseit, gondolatait (A magyar nyelv rétegződése. Szerk.: KISS JENŐ és SZÜTS LÁSZLÓ. Bp., 1988. 150.)

Általában a fiatalok lázadnak minden, különösen a rájuk erőltetett, kötelezőnek ítélt dolgok ellen. Vonzódnak mindenhez, ami szabálytalan, ami eltér a rájuk erőltetett normáktól, szabályoktól. Így érthető, ha vonzódnak a társadalmon kívüli rétegek iránt. Gyakran szembenállnak a hagyományokat képviselő öregekkel, és ők ettől akarnak különbözni. Vágynak az eredetiségre, ez tükröződik nyelvhasználatukban, vagy akár hajviseletükben (a fiúk hosszú hajat növesztenek, a lányok rövidre vágatják hajukat), vagy öltözködésükben, a divat hajszolásában. Valamiben mindenki eredeti, egyéni szeretne lenni.

A fiatalok gyakran vesznek át szavakat különböző **csoportnyelvekből** és **rétegnyelvekből**. Az utóbbi időben megnőtt a sportnyelvből kölcsönzött szavak száma. Az átvett szavakat átértelmezik, nem az eredeti értelmükben használják. Legtöbbször szószerkezeteket vagy kifejezéseket vesznek kölcsön, amelyek szemléletességük miatt tetszenek nekik. A példákat BACHÁT LÁSZLÓ korábban említett cikkéből emeltem ki: *bedobja a törölközőt* (bevallja, hogy nem készült): feladja; *(ki)dobja a taccsot* vagy *taccsot dob*: hány; *rástartol valakire*: tetszik neki valaki (i. h. 154).

Napjainkban megfigyelhető a műszaki szaknyelvből, illetve a technika nyelvéből átvett szavak mennyiségének növekedése. Megnőtt az ifjúság érdeklődése a televízió, a híradástechnika, az informatika, a számítógép használat iránt. A számítástechnika nyelvéből vett példa: *betáplál*: kajál; műszaki szaknyelvből vett példák: *lökhárító*: mell; *futómű*: láb; *lokátor*: fül.

Előfordulnak még kölcsönzések a katonanyelvből vagy a kártyások nyelvéből is. Például: *terepjáró*: cipő; *cinkes*: nem érvényes; *veszi a lapot*: érti a humort. Ezeket a példákat BACHÁT LÁSZLÓ cikkéből szemezgettem (i. h. 155).

A különböző források sokasága teszi színessé, humorossá az ifjúság nyelvét. Az átvételek mutatják a fiatalok fantáziájának végtelenségét, határtalanságát. Azonban a saját kútfőből vett, azaz az önálló alkotásoknak van igazán nagy szerepe. Ezek a legértékesebbek, illetve a vizsgálatra leginkább érdemesek. RÓNAKY EDIT szerint ezek a szavak kiemelkedő fontossággal bírnak (i. h. 16). Az ifjak nyelvteremtő tevékenységét vizsgálva, magáról a nyelvről is sok fontos tulajdonságot, törvényszerűséget állapíthatunk meg, amelyeket a nyelvtudomány is hasznosíthat.

RÓNAKY EDIT és BACHÁT LÁSZLÓ tanulmányai alapján szeretném összeállítani azokat a kategóriákat, amelyek létrehozzák az ifjúsági nyelv különböző szavait, kifejezéseit.

A szóalkotási módok közül a **szóösszetétel** nagyon gyakori, igen nagy az összetett szavak száma az ifjúság nyelvében. Általában alárendelő összetett szavak jelennek meg. Gyakori jelenség az, hogy olyan szavakat kapcsolnak össze, amelyek nem kerülhetnének egymás mellé, jelentésük miatt. Előfordulhat az is, hogy a szóösszetétel elő- vagy utótagját valamilyen rokonértelmű párjával helyettesítik. Nem ritka jelenség a

szokatlan igekötőhasználat sem. Például: *elnyal, leájul*. A gyűjtésben is találtam erre a jelenségre példát: *bekészül*: ami azt jelenti, hogy lerészegedik. Ezt használják a kikészül helyett. A *befélni*, pedig a félni, megijedni jelentéssel bír. *Megdumál* a megbeszél helyett, itt a szóösszetétel utótagját helyettesítették egy másik szóval. Számtalanszor előfordult ez a kérdőívekben is, például: *zsák*, a hátizsák; *jegy* a buszjegy; *diák*, a diákigazolvány helyett.

RÓNAKY EDIT szerint fontos megemlíteni a *tök* előtagot, aminek a 'nagyon, teljesen' jelentést tulajdoníthatjuk. Ezt előszeretettel alkalmazza az ifjúság, például: *tök jó, tökmindegy*. RÓNAKY úgy véli, hogy ez az előtag valószínűleg a *tökéletes* szó rövidített változata.

KOVALOVSKY MIKLÓS divatozónak tartja a *tök* előtagot, ami szerinte a szellemi korlátoltságot kifejező szavakból válhatott ki: *buta, mint a tök* (Valóság 6 (1963)/5: 71).

Előszeretettel él az ifjúság a **szóképzés** nyújtotta lehetőséggel is. Már meglévő köznyelvi szók alakjának a megváltoztatásával hozza létre sajátos szókincsét a fiatalság. Kedvelik a kicsinyítőképzőket (*-i, -csi, -ci, -inkó*). Számos példát találunk az e képzők segítségével létrejött szavakra. Például: *tasi, bizi, sapi, dolcsi, fülci, kabi, sali, szemcsi*. Ezek a képzők a megrövidült szótóhoz is hozzákapcsolódhatnak. A kicsinyítőképzők a játékoság, a bizalmasság, közvetlenség képzetét idézik fel.

RÓNAKY EDIT véleménye szerint igazi nyelvtani értelemben vett **szóteremtésre** kevés példát találunk az ifjúság nyelvében. Például: *klotyó*: wécé (i. h. 22).

Az ifjak szívesen élnek a **szórövidítés, szócsonkítás** eszközével is. Például: *prof, tré, kösz*. A szócsonkítás történhet akár úgy is, hogy az összetett szó előtagját használják. Például: *rágó* a rágógumi; *busz* az autóbusz helyett.

Az ifjúság szóhasználatában találkozhatunk **betűszókkal** és **mozaikszókkal** is. A meglévő köznyelvi betűszóhoz hasonló hangzásúakat használják, illetve a közismert köznyelvi kifejezéseket ruházzák fel új jelentéssel, például: *OTP*: Óvatosan takarodj a picsába! Saját élményeimből merítettem a *HMCS* és a *HVCS* betűszókat, amelyek helyi menő, illetve vagány csávó jelentéssel bírnak. Testvérem fantáziájának a szüleménye az

IB, ami idegbeteget jelent. A kérdőívben bukkantam rá erre: *EHB: Egybehomlokú barátom*, ami a kopasz embert jelenti.

Mozaiszóra BACHÁTNÁL találtam példát: *höfö*: ami a házi feladatra utal (i. h. 156). A kérdőívben írta az egyik adatközlő ezt a kifejezést: *lol*: laugh of laud. Ezt a betűszót azonban nem használják szóban. A kifejezés főleg az aktív számítógép felhasználók és internetezők körében terjedt el, vált ismertté. A betűszó magyarra lefordítva hangos nevetést jelent. Általában a csetelők használják, ha valaki valamilyen vicces dolgot írt le, mesélt el.

A kérdőívek feldolgozásakor találkoztam számos **hasonlattal** és **selypítve ejtéssel** is. Az előbbinek a célja a humor, bizonyos tulajdonságok nagyságának az érzékeltetése, némi túlzással vegyítve. Például: a kövér ember megnevezésére írták a következőt: *könnyebb átugorni, mint megkerülni*. A gazdagság érzékeltetésére használta az egyik adatközlő ezt a hasonlatot: *annyi pénze van, mint a szemét*. Némi gúnyt is érezhetünk abban, hogy a pénzt a szemét mennyiségéhez hasonlítja, ezzel fejezi ki azt, hogy mennyire gazdag, illetve „jól megy valakinek”.

A selypítve ejtésre, nem is gondoltam volna, hogy talállok példát a kitöltött kérdőívek között. Azt hittem, hogy ezt gyerekes dolognak tartják, de szerintem némi kedveskedést, a szeretet kifejezését is megtalálhatjuk benne. Általában azokkal a személyekkel beszélünk így, akik közel állnak hozzánk, így fejezzük ki a szeretetünket. Például: *szejetem, cejet*. Mindkét szó valamely kedves személy iránti érzelmet fejez ki, és ezeket a szavakat lányok írták. Ebből arra következtetek, hogy a kedveskedésnek ez az aranyos formája inkább a lányok, semmint a fiúk sajátja.

Tulajdonneveket is felhasználhatnak köznévi értelemben. A gyűjtésemben találtam a következőt: *sanyí*, ami hülye, bolond jelentésben áll. *Hogy lehetsz ilyen sanyí? Mi van sanyí?* Az Üvegtigris című filmben az egyik szereplőt hívták Sanyinak, aki kicsit bolond volt, mintha fogyatékos lett volna, úgy viselkedett. A *sanyí* kifejezés ebből a filmből származik. A tulajdonnév egy tulajdonság megnevezőjévé vált. Ez is azt bizonyítja, hogy az ifjúság felfigyel az újdonságra és be is építi a szókincsébe. Az új, a vagány, a jól hangzó szavakat különösképpen kedveli.

További példák erre a jelenségre: *Samu*, általában így nevezik el a diákok az iskolai csontvázat, ami a biológiai szertárban foglal helyet, a kérdőívemben – találóan – a vékony személy megnevezésére használták. Találkoztam a *Zsoltika* szóval is, ezzel a

homoszexuális személyt illetik. Valószínű, hogy ezt is a televízióból „csenték el”. Az egyik kereskedelmi csatornán futott egy valóság show, amelynek az egyik szereplője bevallotta, hogy a saját neméhez vonzódik, az ő neve volt Zsolti.

Találkozhatunk azonban **mondatokkal, mondatértékű kifejezésekkel** is. A gyűjtéséből kiemelnék néhány példát: *Feldobja a talpát.*: meghal; *Leissza magát a sárga földig.*: lerészegedik, berúg; *Ráborult a Nemzeti Bank.*: gazdag; *Elöl deszka, hátul léc, oldalról meg raklap.*: ami sovány jelentésben áll; *A legfelső szőrszála a szemöldöke.*: kopasz; *Nincs ki mind a négy kereke.*: hülye, bolond.

Névátvitellel is szülehetnek új jelentésváltozatok. A névátvitel a hasonlóságon és érintkezésen alapul. A következő példákat az ötletesség jellemzi: *bálna, tehén*: kövér; *zsiráf*: magas. Ezeket a szavakat is a szemléletesség, a szellemesség, a humor jellemzi. Ám az érintett személy számára bántó is lehet, még akkor is, ha nem a megbántás, hanem a viccelődés a cél. Nem feltétlenül örülhet az illető, ha bálnának titulálják, méretei miatt. További példák: *cérna, ropi, fogpiszkáló*: vékony; *nyuszi, kukac*: gyáva, félénk; *létra, felhőkarcoló*: magas.

Jelzős szerkezeteket is találhatunk a fiatalok nyelvében. A megkérdezettek által írtak közül említenék meg egyet-kettőt: *zsíros paraszt*: gazdag; *érdekes arcú*: csúnya; *vén szatyor*: öreg; *brazil vendégmunkás*: cigány.

Mind RÓNAKY EDIT (i. h. 24) és BACHÁT LÁSZLÓ (i. h. 156) kiemeli az ifjúság szóteremtő tevékenységei közül a különböző **szójátékokat, szóvicceket, játékos szóferdítéseket**, amelyek a köznyelvi szó hangalakját változtatják meg. Például: *nokedli*: hokedli; *rohadalom*: irodalom; *göthös, ötvös*: ötös; *tortaóra*: tornaóra.

Az ifjúság fantáziájának sokszínűségét mutatja a **közmondások átalakítása** is. Például: *Ki korán kel egész nap álmos.*; *Aki másnak vermet ás, az sírásó.*

Vajon mi motiválhatja a fiatalokat, hogy mindig újabb és újabb szavakat és kifejezéseket alkossanak, vagy alakítsanak át?

Az egyik oka lehet, hogy az ifjúsági nyelv szavai és kifejezései rendkívül gyorsan terjednek, egy-egy frappánsabb „alkotást” többen és gyakran is használnak, sőt még a szülők és tanárok is megismerik.

Minél többször élnek ugyanazzal a szóval, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy előbb-utóbb unalmassá válik, megkopik, veszít az értékéből. Ezért újabbak veszik át a helyét, vagyis kiszorítják a régi szót.

Ám nem biztos, hogy az újonnan létrejött kifejezést mindenki megéri, ezért lehetséges az, hogy akár több jelentése is kialakulhat.

BACHÁT LÁSZLÓ: Az ifjúsági nyelv és változatai című munkájában összegyűjtötte az ifjúsági nyelv pozitív és negatív vonásait (A magyar nyelv rétegződése. Szerk.: KISS JENŐ és SZÜTS LÁSZLÓ. Bp., 1988. 147).

Előnyként említi a szinonímagazdagságot, a játékos szóalkotást, a tréfás kifejezéseket, a találékonyságot a beczésben és a ragadványnevek létrehozásában. Kiemeli az eredetiséget, ötletességet, melynek nyomán még színesebbé válik ez a nyelv.

Hátrányként tartja számon az ízléstelenséget, a durvaságot, nem beszélve a tolvajnyelv szavainak nagy számáról.

A durva és a trágár szavak használatát nem köthetjük kizárólag az osztály alacsonyabb szintjén állókhoz. Érzelmi okok, családi problémák, illetve a társadalom hatása, változása is hozzájárulhat a nyelvi durvasághoz. Általában a durvaság, ízléstelenség miatt kerül a „felnöttek” az elítélő nézetének kereszttüzébe a fiatalság nyelve.

Az idő múlásával egy-egy botrányt keltő szó vagy kifejezés megszeli. Az idősebbek elfogadják, megszokják őket, esetleg az is előfordulhat, hogy ők is használóivá válnak. Saját tapasztalatomból szeretnék erre példát hozni: anyukám nem nagyon szerette, ha a *tök* szót használtam, például: *tök jó, tök szép* stb. Folyton rám szólt, ha ezt mondtam. Ez az elítélés az egész családra átragadt, ők is helytelenítették. Ám egy idő után megszokták, nem zavarta őket, ha meghallották. Szép lassan ők is elfogadták, de a mai napig nem használják a szót.

Több szó és kifejezés is beépül az ifjúság nyelvéből a köznyelvbe. Előfordul az is, hogy bizonyos szavak végleg eltűnnek, nem használjuk őket többet.

Nem csak a köznyelvbe, hanem a sajtóba, a tévébe, a rádióba, sőt az irodalomba (regényekben, novellákban) is behatol a fiatalok szóhasználata.

Több példát is lehetne említeni erre: Gombrowitz: Yvonne a burgundi hercegnő című drámájában a király szájából hangzanak el a következők: *Füpcsi* (Fülöpnek, a fiának a

becézése); *meghülyültem*; *csecse pipi*; *hami-hami*. Korábban már szóltam Salinger Richárd művéről.

A filmeket sem hagyhatom ki, főleg azokat, amelyeknek a főszereplői fiatalok, középiskolások.

A Hirtelen harminc című vígjáték mindössze tizenhárom éves hősnője – némi kíváncságszór segítségével – váratlanul harminc évessé válik, és rádöbben arra, hogy milyen önzővé vált törtető életmódja miatt. A filmben gyakran elhangzottak a következők: *pillcsi*: pillanat; *pisisek*: kisebbek; *bocsi(ka)*: bocsánat; *vilcsi*: világos; *tasi*: táská; *kafa*: jó; *fincsike*: finom. Ezzel hüen visszaadták annak a kislánynak a szókinsét, aki hirtelen felnőtt bőrbe bújhatott.

Igyekeztem a legtöbb információt összeszedni a fiatalok nyelvhasználatával kapcsolatban. Különböző tanulmányok, cikkek révén megmutattam, hogy melyek a legfontosabb tulajdonságai, vonásai ennek a nyelvi rétegnek, amely egyáltalán nem elhanyagolható részét képezi mindennapi életünknek.

III.

A GYŰJTÉS

Az előző témakörökben igyekeztem egy alapos áttekintést adni a szlengről és az ifjúsági nyelvről. A dolgozat célja azonban, hogy a kecskeméti ifjak nyelvét mutassam be. Ehhez először nekem is meg kellett ismernem a helyi fiatalok nyelvhasználatát. A baráti köröm, a velem egykorú rokonaim, egykori osztálytársaim jellemző szóhasználatával nagyjából tisztában vagyok. Úgy gondoltam, hogy ez nem lehet elegendő alapja a feltárásnak. Ezért a nálam fiatalabbakat és idősebbeket is meg kellett kérdezniem.

Ahhoz, hogy információt szerezzek tőlük, kétféle lehetőség állt rendelkezésemre. Az egyik módszer az, hogy elbeszélgetek a leendő adatszolgáltatókkal - persze fesztelenül - és igyekszem úgy irányítani a dialógust, hogy az általam vizsgálandó területről is szó essen. Mivel nem vagyok egy könnyen feloldódó és jó beszélgető partner olyan személyekkel, akiket nem ismerek, ezért a második lehetőséget, azaz a kérdőíves megoldást választottam.

A kérdőív összeállítása, megtervezése nem volt egyszerű feladat, alaposítást, pontos utánajárást és némi fantáziát igényelt.

Olyan cikkel, tanulmánnyal nem találkoztam, amely egy kész mintát adott volna, ezért az internetet és a különböző szakirodalmat hívtam segítségül. Az interneten bukkantam rá SZABÓ EDINA: A mai magyar börtönszleng munkájára. Az ott található kérdőívet használtam fel a sajátom kialakítására. Mintát nyújtott a forma megtervezéséhez és ahhoz, hogy hogyan is építsem fel (SZABÓ EDINA: A mai magyar börtönszleng (1996-2005). (Doktori disszertáció). Debrecen, 2005. 109-123).

A tartalomra vonatkozóan hasznos segítségnek bizonyult a BACHÁT LÁSZLÓ által összegyűjtött témakörök, amelyek a diáknyelv tanulmányozására vonatkoztak. Az általa felsorolt témakörök a következők voltak:

1. A szórakozásra, a fiúk és lányok kapcsolatára vonatkozó szók
2. A társas érintkezésre vonatkozó szavak
3. A mindennapi élet fogalmai
4. Az emberi test részei és a ruházat megnevezése
5. A beszéddel kapcsolatos szavak
6. A közlekedés szavai

7. Az étkezéssel kapcsolatos szavak
8. A testi szükségletek, a tisztálkodás és az élvezeti cikkek
9. A tetszés, nem tetszés, a közömbösség kifejezői (Anyanyelv, közélet, művelődés. Összeállította és szerkesztette: SEBESTYÉN ÁRPÁD. Budapest, 1976. 111-5).

Ötletet adott továbbá a MIZSER LAJOS által megnevezett öt fő témakör is, amit a diáknyelvvvel kapcsolatban megállapított. MIZSER nézete szerint a diákok nyelve legfőképp az iskolához kapcsolódik, ezért szerinte az iskolán kívüli szóhasználat nem kell foglalkozni. Csoportosítása a következő volt:

1. Az iskola és intézmény részei
2. A tantárgyak és a velük kapcsolatos felszerelések nevei
3. Az elégtelen, illetve a bukás megjelölései
4. A tanítási órán történt események elnevezései
5. Az egyéb, tanórán kívüli tevékenységek (Nyr. 96 (1972): 285-6)

Mivel a céloom nem csupán a kecskeméti diákok nyelvének a feltérképezése, ezért az előző témaköröket kicsit megváltoztattam. Volt olyan kategória, amelyet nem szerepeltettem, például kihagytam BACHÁT csoportosításából a beszéddel és a testi szükséglettel kapcsolatos témakört, és a MIZSER által létrehozott témakörök közül a tantárgyak és a velük kapcsolatos felszerelések neveit és a tanítási órán történtek elnevezéseit. Helyette SZABÓ EDINA fent említett munkájából kölcsönöztem a pénz, az élvezeti cikkek, illetve a munkahellyel kapcsolatos szavak megnevezését (SZABÓ EDINA: A mai magyar börtönszlang (1996-2005). (Doktori disszertáció). Debrecen, 2005. 109-123).

Az így létrejött kérdőív tizenegy témakört foglal magába, illetve plusz egyet. A kérdőívek kitöltésekor felhívtam az érintettek figyelmét arra, hogy írják oda azokat a dolgokat, amelyeket esetleg hiányolnak, és a megosztásukat fontosnak tartották. Így született meg a tizenkettedik csoport, amely az Egyéb nevet kapta.

Tisztelt Adatközlő!

Jelen kérdőívvel szakdolgozati munkámhoz kérem a segítséged. A Debreceni Egyetem magyar szakos hallgatója vagyok. Célom: feltárni a kecskeméti fiatalok által használt szavakat és kifejezéseket. A kérdőívvel a magyar nyelvnek azt a változatát szeretném megismerni, amelyet a fiatalok használnak egymás között, nemcsak az iskolában, hanem azon kívül is, az élet különböző területein (pl. becsap: *átvág*, eszik: *flamózik*).

Az egyes pontokhoz több szót vagy akár kifejezést is írhatasz. A számodra hétköznapi, szokványos kifejezéseket tüntesd fel a papíron, és a kevésbé ismert, de legalább 3-4 ember által használt szavakat is. Az esetlegesen előforduló durva kifejezéseket se hagyd ki (pl. *köcsög*).

Ha bármilyen egyéb szó vagy kifejezés az eszedbe jut a kitöltés során, ami egyik helyre sem illik be, írd a kérdőív végére.

Köszönöm a segítséged: Bodor Zsuzsa

Adataid

Lány vagy fiú (aláhúzendő)

Életkorod:

Születési helyed:

Lakóhelyed:

Iskolád, (ha jelenleg tanulsz):

Osztályod (felsőoktatási intézmény esetén évfolyam, szak):

Iskolai végzettséged:

Szakképzettséged:

Foglalkozásod:

KÉRDŐÍV

1. MINDENNAPI ÉLET FOGALMAI:

- Anya
- Apa
- Szülők
- Gyerek
- Férfi/ fiú
- Fiútestvér
- Lánytestvér
- Testvér
- Nő/lány
- Nagyanya
- Nagyapa
- Unokatestvér
- Barát
- Baráti kör

2. EMBERI TULAJDONSÁGOK, KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGEK:

- Okos
- Hazudós
- Hazudik
- Ideges
- Nagyképű
- Bolond, hülye
- Gazdag
- Szegény
- Becsületes
- Csinos
- Csúnya
- Alacsony
- Magas

- Kopasz
- Kővér
- Sovány
- Öreg
- Fiatal
- Magyar
- Más nemzetiségű
- Cigány
- Részeg
- Lerészegedik
- Gyáva, félénk
- Szeret, kedvel
- Járnivalakivel
- Szerelmes (valakibe)
- Csókolózik
- Utál, gyűlöl
- Félni, megijedni
- Maghal
- Sír
- Lop

3. EMBERI TEST RÉSZEI, NEMISÉG:

- Arc
- Fej
- Haj
- Fül
- Orr
- Fenék
- Has
- Kéz, kar
- Láb
- Száj

- Szem
- Mell
- Női nemi szerv
- Férfi nemi szerv
- Szeretkezik, közösül
- Homoszexuális személy

4. RUHÁZAT:

- Cipő
- Kabát
- Dzseki
- Farmer
- Szemüveg
- Nadrág
- Pulóver
- Póló
- Sapka
- Táska/ hátitáska
- Öltözék
- Papucs

5. KÖZLEKEDÉS:

- Autó/ gépkocsi
- Autóbusz
- Bérlet
- Buszjegy
- Ellenőr
- Diákigazolvány
- Kerékpár
- Vonat
- Repülőgép
- Kalauz

6. ISKOLA ÉS A VELE KAPCSOLATOS FOGALMAK:

- Iskola
- Igazgató
- Diák
- Tanár
- Elsőéves (középiskolás, esetleg egyetemista, főiskolás)
- Gimnázium
- Szakközépiskola
- Kollégium
- Büfé
- Napló
- Dolgozatírás
- Dolgozat
- Felelés
- Dolgozatíráskor, feleléskor tiltott segédeszközt **használ**
- Dolgozatíráskor, feleléskor használt **segédeszköz**
- Bizonyítvány
- Elégtelen
- Elégtelen osztályzatot kapott
- Megbukott
- Osztályfőnök
- Okos diák
- Magolós diák
- Rossz tanuló

7. MUNKAHELY ÉS A VELE KAPCSOLATOS FOGALMAK:

- Munkahely
- Főnök
- Alkalmazott
- Mobiltelefon
- Számítógép

- Fénymásolni
- Fizetés
- Előléptetés
- Elektronikus levelet küldeni
- Internet
- Ügyfél
- Iroda
- Tárgyalás
- Dolgozik
- Munkanélküli

8. SZABADIDŐ:

- Szórakozni menni
- Erősít
- Sport, sportol
- Labdarúgás
- Kosárlabdázik
- Számítógépezik
- Televíziót néz
- Internetezik
- Interneten „kommunikál”
- Számítógép
- Vásárolni megy
- Találkozni valakivel
- Asztalifocizni

9. PÉNZ:

- Pénz általában
- 1, 100, 200, 1000, 5000, 10000 forintos stb.
- Külföldi pénzek (dollár, euró stb.) neve
- Bankkártya

10. EVÉS-IVÁSSAL KAPCSOLATOS FOGALMAK ÉS AZ ÉLVEZETI SZEREK:

- Reggeli, ebéd, vacsora
- Étél, ennivaló
- Finom vagy rossz ennivaló
- Enni, evés
- Inni, ivás
- Üdítőital
- Gyümölcsle
- Kávé, kávézik
- Zsemle
- Kenyér
- Hamburger
- Kóla
- Sütemény
- Saláta
- Szeszes ital (ill. különböző fajtái, pl. bor, sör)
- Kocsma
- Dohányzik
- Dohány, cigaretta
- Kábítószer (ill. különböző fajtái)
- Kábítószerzik

11. TETSZÉS, NEM TETSZÉS KIFEJEZÉSE, KÖSZÖNÉS:

- Jó
- Rossz
- Köszönés

A KITÖLTÉSRŐL

A kérdőíveket összesen 90 ember töltötte ki. A legfiatalabb 15 éves volt, a legidősebb 26 éves. Gyűjtőmunkámat először a legközelebbi ismerősöknél kezdtem, ők az „idősebb” korosztályt képviselték. Mivel úgy gondoltam, hogy a tizenévesek szóhasználatát sem hagyhatom el a vizsgálatból, ezért a Bolyai János Gimnázium 10. és 11. osztályában folytattam tovább a kérdőívek kitöltését. Igyekeztem úgy összeválogatni az alanyokat, hogy egyenlő legyen a lányok és a fiúk száma. A megkérdezettek között vannak tehát középiskolások, ötöd vagy hatod évfolyamos képzésben résztvevők, felsőfokú végzettséggel rendelkezők vagy olyanok, akik valamilyen felsőoktatási intézménybe járnak, akad olyan is, aki dolgozik, illetve olyan is, aki tanul és dolgozik egyszerre.

A kérdőívek kitöltése előtt mindig hangsúlyoztam azt, hogy ne hallgassák el a csúnya, esetleg trágár kifejezéseket, hiszen ez egy tudományos gyűjtőmunka, aminek a nyelvi durvaság is a részét képezi. Ennek ellenére többen is feltették a kérdést, főleg a lányok, hogy muszáj-e csúnyát írnia. A fiúk pont ellenkezőleg reagáltak ugyanerre a problémára. Ők azt kérdezték, hogy ugye írhatnak csúnyát is.

A lányok kezdeti aggodalmát felváltotta a bátorság, és sajnos azt kell, hogy mondjam, nem egy durva szó tőlük származott és ez elég sokszor meg is ismétlődött. Néha szinte „lekörözték” a fiúkat a csúnya szavak terén. Ezt nem pozitívumként említettem meg. A társadalmi megítélés elég negatív, ha nyelvi durvaságról van szó, különösen akkor, ha ez egy lány szájából hangzik el. A lányok beszéde tehát nem feltétlenül finomabb vagy kevésbé trágár, mint a fiúké.

Egy másik „problémával” is szembekerültem a kitöltéskor. Többen is jelezték azt, hogy nem fognak tudni túl sokat írni, illetve minden pontot kitölteni. Ez főleg a dolgozó fiatalokra és a lányokra volt jellemző. (Meg kell azonban jegyezni, hogy itt nem az összes dolgozó lány volt érintve.) Vajon mi lehet ennek az oka?

Valószínű az, hogy a munkahelyük egy egészen más szóhasználatot vár el tőlük. Ezért már nem annyira használják a különböző szleng elemeket a beszédükben. Nekik az adott szituációhoz kell igazítaniuk a szókincsüket.

Ugyanerre a jelenségre hívja fel a figyelmet SIPOS PÁL az Ifjúsági nyelv – familiáris köznyelv című tanulmányában. Megállapítása szerint a felnőttek beszéde nem egységes nyelvből áll, hiszen másképp beszélnek a munkahelyükön a feletteseikkel,

beosztottjaikkal, más nyelv szükséges a hivatalos helyen, és más otthon. Sőt más nyelvet használnak írásban és szóban is.

Arra is figyelmeztet, hogy az ifjúság nyelvhasználata nem változik meg egyik pillanatról a másikra. Nem szabadulnak meg az általuk használt ifjúsági nyelvtől egyik napról a másikra.

Familiáris köznyelven – szerinte – felnőtt nyelvi változatot kell értenünk, amellyel a beszélők otthon és a baráti körükben élnek, és nem mentes a szleng elemektől sem (A magyar nyelv rétegződése. Szerk.: KISS JENŐ és SZÜTS LÁSZLÓ. Bp., 1988. 868).

Talán mindez magyarázatul szolgálhat a fent említett „problémára”, amely a dolgozó fiatalságnál jelentkezett. Ők még nem felnőttek, de sokkal nagyobb felelősség van már a vállukon, mint a középiskolába járókén. Nem dobták még el az ifjúságra jellemző nyelvet, de nem is élnek már vele olyan gyakran, mint korábban. Ahogy a fiatal tinédzser felnő, érettebb lesz, és valószínű, hogy előbb-utóbb mindenki átmege ezen a változáson.

A tapasztalatok azt mutatták, hogy a megkérdezettek többsége általában 40-45 perc alatt végzett a teszt kitöltésével. Voltak azonban nagyon alapos emberek is, akiknek több idő kellett a válaszadásra.

Szerencsére elmondhatom azt is, hogy mindenki lelkesen, örömmel fogadta ezt a felkérést, főleg a gimnáziumi tanulók között harsant fel gyakran a nevetés. Általában egyszerre mindig több ember töltötte a kérdőívet, így alkalmuk nyílt arra, hogy megbeszéljenek egy-egy szót, vagy kifejezést, így téve még színesebbé a gyűjtést.

ÉLMÉNYEK ÉS TAPASZTALATOK

A kérdőívek feldolgozása során számtalan érdekes, vicces és furcsa jelenséget tapasztaltam. Ezt szeretném ebben a részben bemutatni. Tudom, hogy a mindössze 90 ember által kitöltött kérdőív nem fedi le a teljes kecskeméti ifjúság által használt nyelvet, mégis szeretném közzétenni a feldolgozás közben tapasztaltakat.

Az első dolog amire felfigyeltem az az volt, hogy bizonyos szavak és kifejezések csak a gimnazistáknál jelentek meg, a többiek nem használták, de meg merem kockáztatni azt

is, hogy nem is ismerték ezeket. Számomra is idegenek voltak, ezelőtt még nem hallottam őket. Hadd említsek néhány példát, hogy igazoljam az állításomat: a magas ember megnevezésére írták a *cula* szót, ez a „gimiseken” kívül nem jelent meg másnál. Ilyen szó volt még az elsőéves megnevezésére szolgáló *cumbi* is.

Volt két olyan kifejezés is, ami csak a 11. osztályra volt jellemző. Egyik kérdőívben sem találkoztam újra vele. Ezek a következők voltak: a meghal igét „helyettesítették” a *lefőtt a kávé* kifejezéssel, illetve a kövér embert nevezték *horizontálisan túldimenzionáltnak*.

Ezek a kifejezések is jelzik a csoporthoz tartozást, jelen esetben akár az egy osztályba való tartozást. Esetleg ez is mutatja a jól működő osztályközösséget, egyben az elkülönülést is a többi osztálytól, hiszen a 10. osztályosoknál nem találkoztam az említett kifejezésekkel. Az idősebbek sem éltek az előbb említettekkel.

Minden egyes témakörnek, ami a kérdőívben szerepelt, meg volt a maga sajátosága, ami rá jellemző.

Általánosságban elmondhatom azt, hogy az angol szavak igen nagy mértékben jelen vannak a megkérdezettek szóhasználatában. Szinte nincs is olyan témakör, amelyben ne szerepeltek volna.

1. A témakörrel és a családtagok megnevezésével kapcsolatban elmondhatjuk azt, hogy dominánssá válnak a német és az angol szavak. A *mutter; mutti; fater; muterék; faterék; großmutter; nagymuter; kuzin; kinder; nagyfater* a német eredetet viseli magán. Hasonló példákat hozhatunk az angol nyelvi átvételekkel kapcsolatban is: *mom; father; child; brother*.

Népszerű volt még a férfi és a nő csoportja is. Erre elég nagy számban írtak különböző szlengszavakat. Meglepő, hogy a nő és a lány megnevezésére több „válasz” – összesen 57 darab – érkezett, a férfire egy picit kevesebb, mindössze 48. Azt gondoltam, hogy pont fordítva fog történni. Sajnos a nők megnevezésére több csúnya szót is használtak – *kurva; ribanc; hülye picsa* – és az az elszomorító, hogy ezek többségét lányok írták. Az elnevezések mögött talán a másik lányra való féltékenység, irigység van. Mintha a rosszindulat mondatná ezeket a lányokkal.

Több olyan szó is szerepel, amelyek a női nemi szervek különböző szlengszinonímái – *puncis; nunás; sunetta* – és ezeket is a lányok, nők megnevezésére alkalmazzák. Ugyanez a jelenség a férfiaknál is előfordul, például: *faszi; faszika; hímvessző; farok*.

Meglepő módon, azért akadnak szép és finom szavak is a nőkre és ezeket általában fiúk írták, például: *kedves*; *csikó*, szerintem ez utóbbi is ide sorolandó. Persze elmaradhatatlanok a különböző állatok nevei a nőkre, lányokra használva: *cica*, *csibe*, szerintem ezek a kedvesebb darabok közé tartoznak, de a többi nem feltétlenül: *csirke*; *tyúk*; *liba*.

Összegzésképpen elmondhatom azt, hogy a mindennapi élet fogalmai termékeny témakörnek bizonyult, elég sok szó gyűlt össze a megkérdezettek által. Kiemelkedő a férfi és a nő megnevezésére vonatkozó rész. E téren voltak a legfantáziadúsabbak a fiatalok.

2. A második csoport az emberi tulajdonságok és a különböző tevékenységek megnevezésére irányult. Elmondhatom, hogy ez volt a legnépszerűbb és az egyik legtöbb kifejezést begyűjtő téma. Kiemelkednek a megkérdezett szavak közül a bolond; hülye, amire 65 megoldás érkezett, a csúnya ember elnevezése hasonló népszerűségnek örvendett, összesen 44-féle szót soroltak fel a megkérdezettek. Kiemelkedő helyet szerzett magának a témakörön belül a roma és a kövér emberre vonatkozó elnevezések sokasága.

A többi megkérdezett tevékenység, tulajdonság is megmozgatta a fiatalok fantáziáját és szép számú szót, kifejezést eredményezett.

Itt is meg kell említenem azt, hogy sok durva és trágár kifejezéssel találkoztam ebben a csoportban, főleg a bolond; az alacsony; a fiatal; a gyáva ember és a csinos személyre használt szavak között. Számomra az a megdöbbenő, hogy sokszor a durva és a csúnya szavak mögött különböző indulatok és érzelmek bújnak meg. Vajon miért kell egy csinos lányra azt mondani, hogy *hülye picsa*? Vagy a nagyképűt *köcsögnek*, *buzinak* nevezni? Valószínű, hogy az első mögött a lányok közti féltékenységnek, rivalizálásnak is szerepe van. Míg az utóbbinál pedig az elítélés, a nagyképű, beképzelt ember iránti megvetés játszik szerepet. Úgy tűnik, hogy az ifjak rendkívül hevesek és indulatosak az ilyen tulajdonsággal bíró emberekkel szemben. Azon lepődtem meg, hogy a roma származású emberekre írt szavak között nem nagyon akadtam össze trágár szóval. A legtöbb szó és kifejezés a bőrszínükre irányult – *barna bőrű*; *füstös*; *bagira*; *nem az idén barnult*; *mozdonyszőke*; *negrid* – illetve az idegen származásukra – *késői honfoglaló*; *brazil vendégmunkás*; *új magyar* vagy *tiszta madzsar* – irányult. Akadtak olyan megnevezések is, amelyek a romák számát, Magyarországon betöltött „szerepét” firtatták: *kisebbség* és *többség*. A *többség* itt egyértelműen arra irányul, hogy a romák

manapság egyre nagyobb számban élnek kis hazánkban. Ironikusan rájátszik a *kisebbség* kifejezésre.

A romák ide nem tartozását kifejező szavakhoz hasonlóak születtek a külföldiek elnevezésével kapcsolatban is. Mindegyik azt fejezte ki különböző módon, hogy a más nemzetiségű ember nem lehet a magyarok része, azaz kívülálló. Néhány példát szemezgettem ennek az érzékeltetésére: *idegen; sztréndzsör* – az angol *stranger* szóból átvéve, jelentése: idegen, beavatatlan, bevándorló.

A különböző külső tulajdonságok megnevezésére – például ha valaki kövér – előszeretettel használják azoknak az állatoknak a neveit, amelyek nagy természetükkel utalnak az adott személy méreteire: *bálna; tehén; víziló; malac*. Ugyanezt figyelhetjük meg a magas emberre írt szavaknál is: *zsiráf; godzilla*. Itt talákoztam egy érdekes elnevezéssel, ami valószínű, hogy a Rendőrakadémia című filmvígjátékból származott. Az egyik főszereplő neve volt: *Hightower*, róla annyit kell tudni, hogy rendkívüli magasságával kiemelkedett a többiek közül. Ez is mutatja azt, hogy a fiatalok vevők mindenféle jól hangzó kifejezésre és az sem probléma, ha ez éppen egy filmből származik.

Ami számomra még furcsa és meglepő volt, az az, hogy a csokolózik csoportjába tartozó szavak egyáltalán nem fejeztek ki semmiféle gyengédséget, kedveskedést. Nem túl szép szavak gyűltek össze – *malackodik; nyalakodik; nyal* – ennek a kellemes cselekvésnek a megnevezésére.

Ugyanezt mondhatom el a félni, megijedni kapcsán, amelyre az ürítés különböző szlengszinonímái jelentek meg, például: *betojni; becsinálni; szarni; fosni*.

Amit a második témakörrel kapcsolatosan megemlítenék, hogy feltűnően kevés volt az idegen szavak száma más témákhoz képest, mint például az öltözködés.

Ami még felkeltette a figyelmemet, az az volt, hogy a becsületes melléknévre nem született olyan sok szlengszó, mint a többire. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy valószínűleg a becsületes szó nem képezi a szókincsük fontos részét. Elképzelhető az is, hogy egyáltalán nem élnek vele.

3. A következő témakör a kérdőívemben az emberi test részeiről szólt, és itt kapott helyet a nemiség is. Mondanom sem kell, hogy a legnépszerűbbek a női és a férfi nemi szerv, a mell és a fenék, illetve a homoszexuális személy lettek. Ezekhez kapcsolódott a legtöbb szó.

Az előző témakör dús elnevezéseihez, kifejezéseihez képest ebben a csoportban sokkal kevesebb szó gyűlt össze. A szemre mindössze 5 szó akadt csak az ifjak nyelvéből, ezeket is öt különböző adatközlő említette meg. A többiek üresen hagyták ezt a részt.

Szinte ugyanazokat a szavakat használták az arcra – *pofa*, fejre – *búra*, hajra – *séró*.

A dolgozó fiatalok szóhasználata sokkal gazdagabb ebben a témakörben, mint a középiskolásoké. Ezt azzal is magyarázhatjuk, hogy ők már kiszakadtak az iskola környezetéből, több emberrel kerülhetnek kapcsolatba, vagy akár tovább is tanulhatnak, ezáltal különböző helyről, iskolából származó ifjakkal ismerkedhetnek meg. Így egyre bővül, színesedik a szókincsük.

Bő számú szinonímasor gyűlt össze a férfi nemi szerv megnevezésére. Ezek többsége leginkább a nemi szerv alakjához kapcsolódóan jött létre: *kolbász*; *gyík*; *répa*; *rudi*; *botváltó*. Több pedig a szexuális örömhöz kapcsolódóan nyerte el a nevét: *gyönyörpálca*; *varázsvessző*; *kéjrúd*.

A szeretkezni kifejezésre sajnos nagyon durva szavakat és kifejezéseket használnak az ifjak. Ezek egyáltalán nem fejezik ki azokat az érzelmeket, amelyek két ember között létrejönnek és egy párrá fűzi őket. Mintha leplezni akarnák valódi érzelmeiket e szavak használatával, csak hogy ezzel azt érik el, hogy a legtöbben durvának, erőszakosnak, mindenféle érzelmektől mentesnek tartják majd őket, olyan embereknek, akikből hiányzik a gyengédség, kedvesség, a társuk iránti tisztelet és megbecsülés. Remélem, hogy ez nem így van és, hogy a kedvesük előtt nem a következőképpen beszélnek a szeretkezésről: *baszni*; *gerincre vágni*; *kúrni*; *meghágni*.

Hasonlóképpen durva felhang kíséri a homoszexuális emberekre vonatkozó szókat is. Ezek tele vannak előítélettel, negatív véleménnyel, rosszállással. Az ami az ókori görögöknél teljesen megszokott és elfogadott volt, most a 20. illetve már a 21. században nagy vitákat kavart és általában megbotránkoztatja az embereket. A többség elítéli a saját neméhez vonzó embert, míg az emberek másik része nem tud mit kezdeni ezzel a helyzettel. Ez is és a rendkívül erős durvaság és elítélés is érződik a fiatalok által használt szavakon: *buzi*; *genetikai hulladék*; *köcsög*; *ratyi*; *buzeráns*; *köcsi-buzi*.

4. A ruházattal kapcsolatos szavakra is rákérdeztem a kérdőívben. Azt gondoltam, hogy ez majd tetszeni fog az alanyoknak, mivel úgy vettem észre, hogy a fiatalok nagyon szeretnek öltözködni, adnak magukra, érdeklőnek a divat és próbálnak azzal lépést tartani. A legtöbb szó a cipő, a szemüveg, a sapka, a táska vagy hátizsák és az öltözék témájához kapcsolódott.

A témakört jellemezte a nagyszámú angol és német szók átvétele, használata a különböző ruhadarabokat illetően. Néhányat megemlítenék közülük: *cap*; *staff*; *jacket*; *T-shirt*; *jeans*; *shoes*, ezek az angol példák az öltözéket illetően. Német szó is akadt, mégpedig a *tasche* szó a táska megnevezéseként.

Annak ellenére, hogy nem gyűlt össze olyan sok szó, mint az előző témakörökben, születtek ötletes megoldások is: *surranó* a cipő helyett, ezt a katonai nyelvből „kölcsonózték”, *melegítő* a pulóver helyett, hiszen a pulcsi meleget ad, azaz melegíti a fázó embert.

Általában lányoknál fordult elő a *naci* a nadrág helyett, míg a fiúknál a *gatyá* volt népszerűbb. Az öltözék megnevezésénél bukkantam rá a *rongy* szóra, amely talán egy kicsit lenéző. Általában a lányoktól hallhatjuk a következő kétségbeesett felkiáltást: „*Nincs egy rongyom se, amit felvehetnék!*” Ez kifejezi azt, hogy a meglévő ruhatár „ócska”, „használatlan”, a leányzó valami új darabra vágyik.

5. A közlekedés nem mozgatta meg túlzottan az ifjak fantáziáját. A téma persze nem nélkülözhetette az angol szavakat, amelyek előjöttek a busz (*bász*), autó (*car*), buszjegy (*ticket*), a vonat (*train*) esetén. Az ellenőr kiváltotta a fiatalság ellenszenvét, haragját. A rá vonatkozó szavak a megvetésről és utálatról tanúskodnak: *köcsög*; *besúgó*; *cigány*; *geca*; *kecseg*; *atka*.

Jellemző volt a szócsonkítás is ebben a csoportban. A köznyelvi összetett szavak előtagját használták szlengszóként: diákigazolvány helyett *diák*; repülőgép helyett *repülő*, illetve ennek kicsinyítő képzővel ellátott változata: *repcsi*.

Előfordult az is, hogy az összetett szó utótagját „tartották meg” és ezt építették bele szókincsükbe: buszjegy helyett *jegy*; autóbusz helyett *buszt* mondanak. Ötletes megoldások is születtek a busszal kapcsolatban: a busz hosszúságára rájátszva jött létre a *bálna*. Volt aki a busz méretét és színét összekapcsolva teremtette meg a *nagy sárga* vagy *kék* kifejezést. A repülőgép esetén meg kell említeni a *gépmadár* szót, amit a madár alakja, kiterjesztett szárnya és az élettelen gépezet formája között von

összefüggést. A vonat sem maradhatott ki a sorból, így a *kispiros* megnevezést kapta. (A falvakba általában kisebb, mindössze egy-két kocsiból álló, piros színű vonatok közlekednek, innen eredhet az elnevezés.) Illették a vonatot a *vasszörny* szóval is, utalva a csupa fémből épített kocsikra.

Összetett szavak is születtek, így jött létre a *szappantartó* és a *gépállat* szó, amit az autóra kell érteni.

6. Nem csak a diákokat érintheti az iskola és a vele kapcsolatos fogalmak. Az idősebbeknek és a dolgozó fiataloknak is megvannak a „sulival” kapcsolatos élményeik és szóhasználatuk. Mindenkinnek eszébe jutnak azok a szavak, ahogy elnevezték az iskolát, a tanárt, vagy akár az elégtelen osztályzatot.

Az iskolára a kecskeméti fiatalok is a többi fiatal által ismert szavakat használják, mint például *isi*; *suli*. Ezek mellett említették még *börtönként*; *fegyházként*; sőt *kínzókamraként* is. Ezek eléggé negatív tartalmúak, valószínű, hogy e szavak használóinak nem az iskola a legkedvesebb tartózkodási helye. Ebben szerepet játszik az is, hogy az oktatási intézményeknek megvannak a maguk szabályai és elvárásai, amelyeknek a diákoknak meg kell felelniük illetve be kell tartaniuk.

Pozitív tartalmú a *második* és *harmadik otthon* elnevezés. Ezek a szavak abból fakadnak, hogy a tanulók viszonylag sok időt töltenek el az iskolában. A helyi fiatalok emlegetik *második otthonként*, míg a kollégisták *harmadik otthonként*, hiszen nekik a „koli” a második otthonuk.

A Bolyais diákok nevezték a kérdőívben az igazgatót *főnéni*nek és *banyának*. (Csak zárójelben említeném meg, hogy a gimnázium jelenlegi vezetője hölgy, innen fakadnak a nőneműségekre utaló elnevezések.)

A diákok a maguk helyzetét nem ítélik meg pozitívan, mert *alárendelt rabszolgaként*; *hátrányos helyzetűként* említik a tanulókat a kérdőívben.

Az elsőévesek megítélése sem túl előnyös. A megkérdezettek által írtak utalnak a „gólyák” alárendelt helyzetére és arra, hogy ők még újjak abban az iskolában, így ők a legfiatalabbak is. Sokszor jelent meg durva szó rájuk vonatkozóan. Ízelítőül szemezgettem néhányat a kérdőívben leírtak közül: *picik*; *újonc*; *avatandó*; *lányok*; *elsős*; *taknyos*; *kis szarosok*; *pisisek*, *csíra*.

A kollégium sem a diákok kedvence, ezt bizonyítják a következők: *kóter*; *börtön*; *zárda* bár valakinek az *otthont* is jelenti. A Bolyai János Gimnázium diákjai nevezik *sárga* *börtönként*, mivel az iskolához tartozó kollégium fala sárga színű.

A feleléssel kapcsolatos „élmények” sem túl biztatóak, ugyanis a megkérdezettek által leírtak, kizárólag kellemetlen érzésekről tanúskodnak. Íme néhány példa, ami alátámasztja mindazt, amit a fiatalok gondolnak, vagy éreznek feleléskor: *kínzás; vallas; lassú égés; szívás; gyónás.*

A bizonyítványnak sincs túl nagy értéke, mivel akadtak olyanok, akik *gyűjtősként; papírként; sőt anyaszomorítóként* említették.

Sok kifejezést alkalmaztak az elégtelen osztályzatra. Az elnevezések egy része az egyes alakjára utal: *karó; fa; kapa; fúró; kampó; cerka.* Még bővebb szinonimasor jött létre az elégtelen osztályzat beszerzésére vonatkozóan: *fásít; karót kap; megvágta; fásítási programban vesz részt.* A megbukás tényét a bukik ige szinonimáival, illetve hasonló jelentésű igékkel fejezték ki: *bebukta; megvágta; buktázott; bukfenc; visszatapsolták; kimarad egy körből.*

A magolós tanuló sem örvend túl nagy népszerűségnek társai körében, el is nevezték *strébernek; puncsosnak; nyalisnak; pedálnak; álzseninek.*

Az iskola témakört összegezve, azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az iskola és a hozzá kapcsolódó dolgok nem örvendenek túl nagy népszerűségnek, legyen az akár maga a „suli” vagy a kollégium, legyen szó felelésről vagy akár a bizonyítvány bemutatásáról.

A téma nem nélkülözhetette az angol szavakat sem, például: *tícsör; little gólya; cheater, szkül; newbie.* Volt aki az angol helyesírásnak megfelelően írta le ezeket, de akadtak olyanok is, akik kiejtés szerint, a magyar ábécé betűit használva.

7. Az iskola után a következő témakör átvezetett minket a munkahely világába. Számítottam arra, hogy valószínűleg az ifjabbak nem érzik majd annyira magukénak ezt a témakört, mint azok, akik már dolgoznak, vagy dolgoztak valaha. Manapság azonban elég sok fiatal vállal ideiglenes munkát, például a nyári szünetekben, így belekóstolhatnak egy kicsit ebbe a világba. Sőt megismerkedhetnek az idősebbek által használt szlengszavakkal, ami vonatkozhat például a főnökre: *boss; diri; hajcsár; jani,* vagy a fizetésre: *fizu, zsé; zsír; gázsi; suskázás.*

A kérdőíveket áttekintve azt vettem észre, hogy azért a gimnazistáktól sem idegen ez a téma. Bár ők inkább a mobiltelefon (*mobcsitelcsi,* ez különösen rájuk volt jellemző, az idősebbek nem írtak ilyet); az internet (*net*); az elektronikus levél küldés (*ímélezni*)

illetve elvéve egyéb más a kérdőívben ehhez a témához kapcsolódó szavakra írtak „megoldásokat”.

Az idősebb, dolgozó fiatalok sajátja volt igazából ez a témakör.

Természetesen az angol szavak innen sem hiányozhattak, például: *cash*; *wörkingel* vagy *wörköl*; *job*; *chef*; *júzer*; *money*.

8. A következő tárgykör a szabadidő eltöltésére vonatkozó dolgokra kérdezett rá.

A legtöbb szó és kifejezés a szórakozni menni csoportban gyűlt össze: *bulizni*; *partyzni*; *dzsálni*; *dizsibe menni*.

Az erősítéshez írta az adatközlő a következőt: *gyúr vazze*. Ez a kifejezés a televízióban látható humoros, szórakoztató műsorból származik, ott hangzott el nagyon gyakran.

A fiatalok angol szavakkal élve is kifejezték azt, hogyan is töltik a szabadidejüket: valaki *júzolja a kompjútert*; míg a másik *tévét vacsingol*; a lányok *shoppingolnak*; és előfordul az is, hogy közben *meetingelnek* a barátaikkal.

Valaki nem szlengszót írt a számítógép megnevezésére, hanem az otthoni gépüknek a nevét, mivel a család elnevezte *Szelmának* és *Bercinek*.

9. A pénz fogalmát sem hagyhattam ki a kérdőívben. A pénz megnevezésére 35 szót használnak a fiatalok. Ezek között található angol elnevezést (*mani*; *kes*); Magyarország korábbi pénznemeként is emlegetik (*pöngő*); akadtak olyanok is, akik a pénz anyaga miatt a *saláta* illetve a *tészta* nevekkkel illetik.

A különböző pénznemeket a rájuk jellemző tulajdonságokból fakadó szavakkal látták el a fiatalok: a 10.000-es bankót *István barátként*; *10-esként* említették, a 20.000-est hasonlókkal illeték: *Ferenc barát*; *20-as*, míg az 500-as egyszerűen csak *Rákóczi*. Az 1 forintos csak *nyugdíjaspénz*. A pénznemekkel kapcsolatos elnevezések humorosak és találóak.

10. Az étkezéssel kapcsolatos fogalmakra és a különféle élvezeti szerekre voltam kíváncsi ebben a csoportban. A végeredmény egy kicsit elkeserítő, mert az evéssel kapcsolatos szavakat „lekörözte” a szeszital és annak különböző fajtái, nem beszélve a drogokról, illetve a drogozáshoz kapcsolódó szlengszavakról.

Előbb nézzük meg azt, hogy milyen „alkotások” születtek a különböző ételekkel, italokkal kapcsolatban.

Angol, sőt német szavak is megjelentek a kérdőívben: van aki *trinkel* vagy *drinkel* némi *juice*-t vagy *coffee*-t, esetleg *burkol* némi *brot*-ot és *zalat*-ot is hozzá. Az étel és ital színére asszociálva születtek meg a saláta és a kóla elnevezései: az előbbit *zöd* vagy *zöldként* említik, míg az utóbbit barna színe miatt *néger lábvízként*; *barna buborékosként* vagy egyszerűen csak *szurokléként*. Miután „ettünk és ittunk” itt az ideje a desszertnek is. Kóstoljunk meg egy kis *sümetényt*, ami szójátékkal van „ízésítve”. Rengeteg szót teremtettek a fiatalok különböző kicsinyítő képzőkkel: *kajcsi*; *gyümilé*; *hambi*; *sajtburi*; *sali*; *salci*; *süti*; *kóli*; *zsemi*; *nasi*; *rosi*.

Az ifjak „jeleskedtek” a szeszes italok terén is. Több fajtáját is felsorolták: van ami kicsinyítő képző segítségével jött létre, mint például a *söci* vagy a *hubi*. Találunk még betűszót is, ilyen a *VBK*, azaz a vörösboros kóla. Mellékesen megjegyezném azt, hogy a kocsmá elnevezésére sokkal több szó gyűlt össze (26), mint a korábban már említett iskolára (15).

Amikor a kérdőíveket feldolgoztam, megdöbbenem azon, hogy néhány adatszolgáltató mennyire jártas az egyes kábítószer fajták elnevezéseit illetően. Akad olyan ifjú, aki valamennyi típust tökéletesen felsorolta, és mindössze 15 éves. A kábítószer van aki *kábszerként* vagy *szerként* nevezte – az előbbi úgy jött létre, hogy az összetett szó előtagját szócsonkítással megrövidítette, míg az utóbbinak, amely valaha összetett szó volt, mára csak az utótagja maradt meg. Vannak olyanok is, akik teljesen pozitív dologként említik ezeket a szereket: *jóság*; *finomság*; *valami okosság*; *segítség*.

A szójegyzékben szinte külön részt vívott ki magának a drog, illetve annak különféle típusai. Lássunk ezek közül néhányat! A *speed* angol szó, amely sebességet jelent főnévként, igeiként pedig siet jelentésben áll. Valószínű, hogy ezekből a jelentésekből levezetve születtek meg a *gyors*; *spuri*; *fürge* elnevezések.

Az *ecstasy*, ami általában úgy néz ki, mint egy tableta, a *tabi*; *bogyó*; *bogyesz*; *guruló*; *labda*; *laszti* neveket kapta, utalva ezzel az alakjára.

Az egyik ifjanc, aki kitöltötte a kérdőívet, *csokiként* nevezte a drogot, és példát is írt arra, hogy ez az elnevezés miféle előnyökkel jár. A pedagógus jelenlétében a következő kérdések hangzanak el: *Nincs egy csokid?*, *Eszünk egy csokit?* Így játszva ki a tanárt, aki nem valószínű, hogy gyanakodni fog, ha csokoládéről van szó.

Szerintem aggasztó az, hogy a legifjabbak is tisztában vannak a különböző drogokkal. Én ebből azt szűrtem le, hogy nem valószínű az, hogy csak ismerik a különböző elnevezéseket. Az a valószínűbb, hogy ők maguk is éltek esetleg élnek vele.

11. Azt gondoltam, hogy a tetszés, nem tetszés kifejezésére, illetve a köszönésre alig gyűlik majd össze némi szó. Tartottam attól, hogy a kitöltők már elunják a válaszolást, mivel ez a téma a kérdőívem legvégére került. Azonban csalódnom kellett, mégpedig pozitívan. Nagyon sokféle szót és kifejezést gyűjtöttek össze a fiatalok. Azt is jó néven kell vennünk, hogy a jó dolgok kifejezésére sokkal több szó gyűlt össze, mint a rosszra. A tetszést kifejező szavak között találhatunk egy-két durva darabot is – *fasza; kurva jó; gecó* – de szerencsére egyáltalán nem ezek vannak többségben. Ugyanezt nem mondhatom el a nem tetszést kifejező szavak kapcsán, több a durva, trágár szó. Ezekkel a durvaságokkal is érzékeltetni akarják a nekik nem tetsző dolgokat, ebben benne vannak indulataik, negatív érzelmeik, haragjuk is.

A különböző nyelvekből átvett szavak ennél a két csoportnál is megjelentek: *kül; good; shit* (angol nyelvből származó szavak), *gut; sheiße* (német nyelvből átvett szavak) és egy spanyol átvételre is rábukkantam: *buena*. Ugyanez megfigyelhető a köszönéseknél is, amely a legnagyobb számú gyűjtést eredményezte az egész kérdőívben, mivel 77-féle különböző szó, kifejezés gyűlt össze. Íme néhány példa az idegen szavak használatára: *hi; aloha; báj; CU (see you); peace; hola; buenos noches*. Találtam olyan köszönés típust is, ami a televízióból vándorolt át az ifjúság nyelvébe: *csá csumi csá*.

12. Az utolsó „egyéb” névvel ellátott csoport, azokat a szavakat tartalmazza, amelyek kimaradtak a kérdőívben és a fiatalok fontosnak tartották azt, hogy megosszák velem. Többek közt a következők jelentek meg ebben a témakörben: a beszélni helyett a *beszól; témázik; vetít; pofázik; vakerálni* szlengszavakat használják. Hiányolták a rendőrré vonatkozó szlengszavakat: *yard; zsernyák; zsarú; fakabát*. Volt aki fontosnak tartotta a napszemüveg elnevezését: *napszemcsi; napszecsó*, vagy a csókra vonatkozó szavakat: *puszi; pusza; pussz; pusszancs; csóki-móki*.

A kérdőívek feldolgozásakor, szójegyzékbe rendezésekor feltűnt az, hogy sokan a megkérdezettek közül ugyanazokat a szavakat alkalmazzák, használják egy bizonyos dolog, tulajdonság, tárgy, fogalom stb. megnevezésére. Ez különösen azokra a témakörökre volt jellemző, ahol viszonylag kis számú szót és kifejezést eredményezett a gyűjtés. Ezeknél a témáknál általában egy szó ismétlődött elég gyakran. Ilyen tárgykörnek bizonyult például az öltözködésen belül a sapka, a papucs vagy a cipő különböző elnevezései. Másik példaként említhetném a közlekedést, ahol az autóbust

buszként, a buszjegyet pedig csak *jegy*ként említették a fiatalok. Majdnem mindegyikük ugyanazt a kifejezést használta a nemi szervek, a fenék megnevezésére. Nem hagyhatom ki az iskolára vonatkozó *suli* szót sem, ami összesen nyolcvanszor fordult elő a kérdőívekben, ez volt a legtöbbször említett szó.

Az adatok összesítésekor felfigyeltem arra is, hogy egy-két témakört, illetve az ott felsorolt szavakat illetően, eltérés figyelhető meg a fiúk és a lányok által írtak között. Ez a jelenség sem mindig általános, tehát nem állíthatom azt, hogy ez minden egyes megkérdezett szó esetében igaz.

Néhány különbséget azonban megemlítenék, a fentiek igazolására. A férfi megnevezésére a lányok inkább a *pasi* szót használják, a fiúk nem élnek ezzel, helyette a *csávó*; *csóka*; *tag*; *ürge* szlengszavakkal élnek. A lányoknál kevésbé gyakori a *mutter* megnevezés az édesanyjára, mint a fiúknál. A lányok inkább mondják azt egy csinos személyre, hogy *csini*, míg a fiúk ezt a szót egyáltalán nem használják, helyette a *dögös*; *jó suna* vagy *bula* kifejezéseket használják.

A *skinhead* szót a kopasz ember megnevezésére csak a fiúk alkalmazzák. Ugyanez figyelhető meg az arc esetében is, amit a fiúk *face*ként, míg a lányok *pofí*ként említenek. A lányok bővebb szókincsrel rendelkeznek a haj megnevezésére is, a *séró* mellett megtaláljuk a *lobonc*; és a *sörény* szlengszavakat is. A *sapít* (sapka) is inkább a lányok mondják többet, mint a fiúk. Mindezek az eltérések a két nem között, mutatják a fiúk és a lányok eltérő érdeklődését. A lányokat jobban foglalkoztatja a vásárlás, az öltözködés, míg ez a fiúkat nem igazán érdekli. Ezek aztán mutatkoznak szókincsükben is: a leányzók szívesebben emlegetik *naciként* a nadrágot, nem pedig *gatyaként*, mint a fiúk, akik *börtönnek* nevezik az iskolát, *gay*ként a homoszexuális személyt, *boss*ként a főnököt, míg ez a lányokra nem volt jellemző.

Zárójelben jegyzem meg csupán azt, hogy ezek az adatok nem általánosíthatók az egész kecskeméti ifjúságra, mert a kilencven ember által használtak nem biztos, hogy lefedik a teljes város fiatalságának nyelvhasználati szokásait.

Az adatok bemutatása céljából egy táblázatot készítettem, amelyben feltüntettem a leggyakrabban használt szavakat és azt, hogy azzal a bizonyos szóval mennyi személy élt. Ugyanezeket a szavakat vizsgálva elkülönítettem azt is, hogy a használók közül mennyi a fiúk és a lányok száma.

	A leggyakrabban előforduló szlengszavak	Összes előfordulás	Ebből lány	Ebből fiú
1.	suli	80	39	41
2.	karó	79	34	45
3.	kolesz	78	35	43
4.	gimi	75	35	40
5.	csóró	74	40	34
6.	puskázik	74	34	40
7.	puska	73	32	41
8.	buzi	72	30	42
9.	kaja	72	32	40
10.	doga	70	36	34
11.	szar	70	34	36
12.	gyúr	69	29	40
13.	süti	69	33	36
14.	bizi	67	35	32
15.	net	66	31	35
16.	chatel/csetel	66	29	37
17.	hambi	65	32	33
18.	segg	63	24	39
19.	netezik	62	27	35
20.	haver	60	28	32
21.	csaj	59	25	34
22.	pulcsi	59	32	27
23.	cigi	58	29	29
24.	gólya	58	27	31
25.	cigizik	55	26	29
26.	gépezik	55	26	29
27.	tévezik	55	27	28
28.	csávó	54	33	21
29.	csócsózni	54	19	35
30.	kosarazik	53	25	28
31.	stréber	53	27	26
32.	sali	52	33	19
33.	teló	50	20	30
34.	diri	49	23	26
35.	fasz	49	19	30
36.	shoppingol	49	27	22
37.	busz	48	25	23
38.	pia	48	20	28
39.	csuka	47	24	23
40.	mobil	47	27	20
41.	csór	45	24	21
42.	e-mailezni/ímélezni	45	23	22
43.	gép	45	18	27
44.	pofa	45	22	23
45.	csá	44	22	22
46.	tesó	44	21	23

47.	uncsitesó	44	26	18
48.	csöcs	43	17	26
49.	(meg)dugni	43	25	18
50.	punci	43	17	26
51.	smárol	43	24	19
52.	helló	41	23	18
53.	pina	41	10	31
54.	bög	40	25	15
55.	dogaírás	40	20	20
56.	drogozik	40	23	17
57.	gatya	40	17	23
58.	ösök	40	19	21
59.	diák	39	20	19
60.	fizu	39	25	14
61.	melózik	38	20	18
62.	szia	38	17	21
63.	bebaszik	37	11	26
64.	colos	37	17	20
65.	kamuzik	37	17	20
66.	repcsi	37	27	20
67.	baszni	36	15	21
68.	bicikli	36	18	18
69.	kocsi	36	20	16
70.	papa	36	22	14
71.	sapi	35	25	10
72.	üccsi	35	19	16
73.	nózi	34	27	7
74.	verda	34	9	25
75.	cici	33	17	16
76.	fasza	33	13	20
77.	meleg	33	19	14
78.	be van baszva	32	14	18
79.	cash/kes	32	11	21
80.	mama	32	19	13
81.	pöcs	32	9	23
82.	séró	32	20	12
83.	talizni	32	21	11
84.	törpe	32	15	17
85.	bulizni	31	15	16
86.	money	31	11	20
87.	picsa	31	12	19
88.	meghúzták	30	14	16
89.	kölök	30	15	15
90.	kulák	30	11	19
91.	szemcsi	30	19	11
92.	fater	29	8	21
93.	király	28	14	14
94.	pasi	28	27	1
95.	bicaj	27	14	13

96.	haverok	27	17	10
97.	karót kap	27	12	15
98.	tatyó	27	20	17
99.	zsé	27	12	15
100.	bagó	26	17	9
101.	bagózik	26	16	10
102.	csáo	26	13	13
103.	lóvé	26	15	11
104.	muter	26	6	20
105.	ruha	26	13	13
106.	dákó	25	6	19
107.	vacsi	25	17	8
108.	bringa	24	7	17
109.	dolcsi	24	14	10
110.	poci	23	18	5
111.	popis	23	15	8
112.	szexel	23	12	11
113.	búra	22	13	9
114.	dagadt	22	8	14
115.	hali	22	15	7
116.	kefélni	22	7	15
117.	telcsi	22	12	10
118.	bele van esve	21	12	9
119.	cucc	21	10	11
120.	farok	21	13	8
121.	gizda	21	6	15
122.	gyümilé	21	12	4
123.	msnezik	21	14	7
124.	naci	21	17	4
125.	rusnya	21	8	13
126.	rühell	21	8	13
127.	zsír	21	10	11
128.	bír	20	8	12
129.	fain	20	10	10
130.	hugi	20	10	10
131.	kaller	20	9	11
132.	nyuszi	20	15	5
133.	szív	20	10	10
134.	beszari	19	8	11
135.	cula	19	8	11
136.	lezbi	19	15	4
137.	pocak	19	11	8
138.	zabál	19	9	10
139.	fű	18	10	8
140.	parázni	18	5	13
141.	rugó	18	6	12
142.	berúg	17	8	9
143.	gebe	17	12	5
144.	hi	17	9	8

145.	homokos	17	9	8
146.	oszfő	17	8	9
147.	bratyó	16	8	8
148.	bele van zúgva	16	8	8
149.	beszarni	16	10	6
150.	hülye	16	4	12
151.	isi	16	10	6
152.	jegy	16	8	8
153.	rí	16	6	10
154.	bőrfejú	15	5	10
155.	homi	15	6	9
156.	kábszer	15	12	3
157.	lenyúl	15	3	12
158.	muff	15	5	10
159.	nagy az arca	15	8	7
160.	nuni	15	10	5

NÉHÁNY GONDOLAT A SZÓJEGYZÉKKEL KAPCSOLATBAN, ZÁRSZÓ

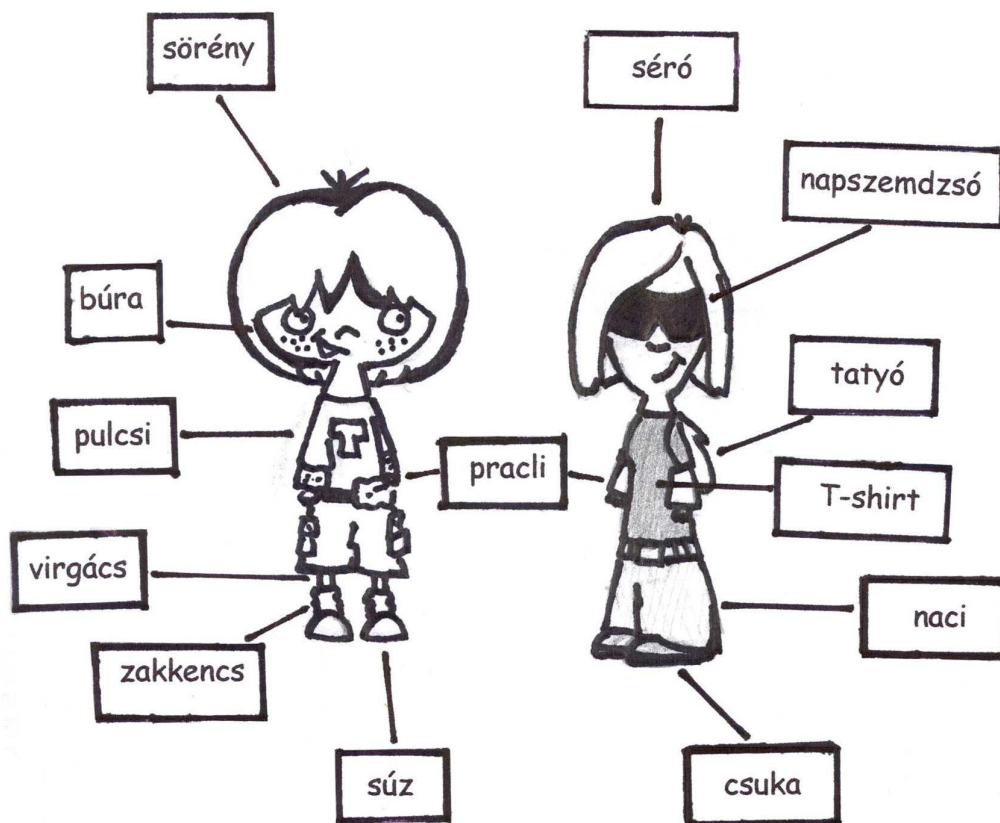
A kitöltött kérdőívben megjelölt szavakat szójegyzékbe rendeztem, ami a kérdőívben megadott témakörök szerint épült fel, ugyanabban a sorrendben haladva. Az egyes csoportoknál megjelent szavakat ábécé sorrendbe rendeztem. A leggyakrabban előforduló szavakat (lásd táblázat), félkövérrel szedtem.

A kérdőív 11 témaköre összesen 164 szóra kérdezett rá. Az így létrejött szójegyzék 2876 szót és kifejezést tartalmaz a kecskeméti ifjak nyelvéből.

„Zárszóként” annyit mondanék, hogy igyekeztem alapos munkát végezni, megpróbáltam a legfontosabb információkat összegyűjteni. Be kell vallanom, hogy sokkal egyszerűbbnek gondoltam a választott témát és az ezzel kapcsolatban felmerülő problémákat, például a szleng meghatározásának nehézségeit, az ifjúsági nyelv szókincsének bővítési lehetőségeit. Nem beszélve a kérdőívek kitöltésével kapcsolatos nehézségek megoldásáról (alanyokat felkérni erre a feladatra), és az utána következő feldolgozási munkálatokról.

Világossá vált számomra az, hogy a szlenget használni egyszerű, de ha ezt a jelenséget pontosan meg akarjuk ismerni, illetve be akarjuk mutatni, az nagyon alapos munkát, utánajárást igényel.

A KECSKEMÉTI FIATALOK ÁLTAL HASZNÁLT SZLENGSZAVAK GYŰJTEMÉNYE

1. MINDENNAPI ÉLET FOGALMAI:

Családtagok:

- **Anya:** *anci, ancika, anyac, anyác, anyám, madre, mám, mama, mamika, mamm, mamma, mom, **mutter**, mutti, nyanya, nyannyer, nyanyuka*
- **Apa:** *apac, apci, apcika, api, apus, écsapa, **fater**, father, idősapám, öreg, padre, papa, papi, pappá, pata, pupu*
- **Szülők:** *anyámék, apámék, előd, faterék, felmenők, főnökség, muterék, öreg csövesek, **ősök**, pappáék*
- **Gyerek:** *arc, child, csácsa, csíra, dugó, gyerkóc, gyerök, hógolyó, hülye gyerek, kinder, kis gec, kiscsaj, kiscsávó, kiskölök, kissrác, **kölök**, kölyök, lurkó, magzat, manó, padlócirkló (ha nagyon kicsi), picike, porbafingó, poroncs, poronty, pulya, rakló, sarj, srác, tag, te, törpe*
- **Fiútestvér:** *bátyó, bátyus, bratya, bratyi, **bratyó**, bratyus, brother, csibe, ecsém, hermanc, kölyök, mazsola, öcsi – pöcsi, öcsi, öcsibogyó, öcsike, öcskös, tóki*
- **Lánytestvér:** *hermana, hugesz, **hugi**, hugica, kicsi, nővérke, nunibubus*
- **Testvér:** *bátyja, teccó, tes, **tesó**, tesókám*
- **Nagyanya:** *großmutter, **mama**, mamc, mamesz, mami, mamika, mamma, mammer, mamóca, mamszi, mamuci, mamus, mamuska, nagyí, nagymuter, nagymuti*
- **Nagyapa:** *nagyfater, nagypapi, nagy tata, **papa**, papc, papesz, papi, papika, papóca, pappá, papper, papszi, papuci, papus, tat*
- **Unokatestvér:** *kedvenc uncsitesó, kiscsávó, kuzin, unalmas testvér, uncsi, **uncsitesó**, uncsitesóka, unokatesó*

Személyek:

- **Férfi/ fiú:** *boy, csákó, csávesz, csávó, csávóka, csóka, ember, embör, farok, faszi, faszika, fazon, ficka, fickó, fószer, gádzsó, gyerek, hapi, hapsi, hím, hímvessző, inas, ipse, józska, kan, kölyök, krákó, krapek, mandula, mann, manus, matyi, men, muki, muksó, pacák, pali, pasas, pasi, rakló, sanyi, skac, srác, szivar, tag, tata (de csak ha öreg), tökös, ürge*
- **Nő/lány:** *anyag, asszony, bébi, bige, bringa, buksza, bula, chica, cica, csaj, csájé, csajkesz, csajos, csajszi, csibe, csikó, csirke, darab, gádzsi, gizi, husi, hülye picsa, kanca, kedves, kicsaj, kishó, kurva, leányzó, liba, luk, luvnya, maca, massa, muff, némbor, néni, nőci, nőstény, nunis, nyanya (ha idősebb vagy ha hülye), picsa, pimpike, pinás, pipi, punci, puncis, rakli, ribanc, ribi, romnyi, rüfke, suna, sunetta, szőke kurva, szuka, tyúk*
- **Barát:** *atyus, bari, cimbor, duud, elvtárs, evvtás, fella, haver, havercsávó, havercsótány, haversrác, havi, koma, országos/világi cimbi, péló, skac, skacok, span, tes, tesó, tesóka*
- **Baráti kör:** *a csajok, a nagy kör, akikkel lógok, banda, csapat, elvtársak, galeri, gyerekek, haverok, haverbanda, haveri kör, klub, komák, komakör, party arcok, spanok, srácok, team, tesók, többiek*

2. EMBERI TULAJDONSÁGOK, KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGEK:

- **Okos:** *agy, agyas, elmés, eminens, érzi az erőt, ész, faja, felső korlát, good, ikomat, IQ-fighter, jó fej, király, kocka, könyvmoly, monitorfejű, nagy agy, nagyeszű, nagyon ott van, okostojás, okostóni, penge, pengeeszű, pengés, rafkós, stréber, tud valamit, ügyi, vágja, vágja a dolgokat, well, zseni, zsenigyerek, zsenipalánta, zsenya*
- **Hazudós:** *átbaszós, átvágós, dumagyerek, fake, fals, félrebeszél, geci, genyó, gyenóputtony, habi, hamukázós, hantázó, kamilla, kamugép, kamugyáros, kamukáze, kamukéró, kamus, kamuzós, kis hamis, köcsög,*

link, lóköető, nagyot mondós, simlis, sunyi, sunyi pöcs, szájkaratés, témás, vetítő

- **Hazudik:** *átbasz, átbaszsa a fejed, átdobja a palánkon, átkúr, átvág, átver, blöfföl, csúsztat, elbeszél, félrebeszél, habizik, hamukázik, hantázik, hátrabeszél, kamázik, kamel, kamillázik, **kamuzik**, ködösít, más szemszögből nézi a dolgokat, mellébeszél, mesél, nagyot mond, sumákol, sunyizik, témázik, terel, vetít*
- **Idegés:** *agyhúgykövet kap, be van szarva, bepipul, bepörög, berágott, depi, elborul az agya, elmebajos, elmebeteg, fel van baszva, felbaszsa az agyát, fosik, fölment a pumpa, hangyás, hisztis picsa, IB (idegbeteg), ideg, idegbajos, idegbeteg állat, idegsokkos, őrült, parás, parázik, pipa, pumpás, stresszes, süil a feje, tiszta ideg, tömeggyilkos hangulatú*
- **Nagyképű:** *arc, arcos, arcos-harcos, arcoskodó, big face, buzi, ego, egoista, el van szállva, emberkedik (nagyképűsködik), észlény, face, Flatron (TV), geci kemény, jasszoskodó, játsza az agyát, keménykedik, köcsög, menő, nagy az arca, nagyarc, nagyarcú, nagyfejű, nagyképernyős, nagyokos, nagypofájú, naon vagesz, nyomorék, orcagép, pofátlan, rongyrázó, tükörre veri a lompost*
- **Bolond, hülye:** *állat, alsó korlát, balfék, barom, baromarcú, béna, béna joe, beteg, bunkó, debil, debil, defektes, dilis, diló, dinka, élete nincsen, elmebeteg, fasz, faszfej, faszkalap, flúgos, gagyí, galád, gáz, gógyi, gyagyás, gyík, gyíkar, gyógy egér, gyógyagyú, gyógyi, gyógyós, gyökér, hülye picsa, idióta, köcsög, lajos, láma, lökött, lúzer, majom, nem fut 100-on, nem komplett, nem normális, nem százás, nincs ki mind a négy kereke, nyomi, nyomorék, pancser, sanyii, satu, segg, seggfej, sötét, stupid, szalajt, szefós, szöröncsétlen, szöszi, tiknyó, tirpák, tökfej, veszett, zakkant, zizi*
- **Gazdag:** *annyi pénze van mint a szemét, burzsoá, burzsuj, csiliárdos, dellás, el van eresztve, fukszos, gempás, jól megy neki, jól van dolga, **kulák**, lettás, lóvés, májér, milliomos palánta, pelyhes, pénzes, pénzeszsák, pézes, puccos, ráborult a nemzeti bank, sok a zséje, suskás, tele van, tele van dellával/zsével, van pénze, vastag, vastag a pénztárcája, zsés, zsíros, zsíros paraszt*

- **Szegény:** csóresz, csóri, csórika, **csóró**, csőlakó, csöves, gazdaságilag gyógyításra szorul, lepukkant, lepusztult, lúzer, proli, szakadt
- **Becsületes:** egyenes, frankó, jó srác, korrekt, naiv, oké, rendes
- **Csinos:** baba, baszott jól néz ki, buena, cuki, csini, csinike, csúcs, dögös, dugni való, édi, fain, fasza, formás, formás, hülye picca, jó csaj, jó hús/bőr, jó suna/bula, jól néz ki, kera, nett, pofás, pöpec, sukár, szexes, szexi, tip-top, tutkó, tünci, vágni való
- **Csúnya:** bányarém, béna, bénafejű, bűnronda, csumpi, disznyó, durva, egzotikus, érdekes, érdekes arcú, érdekesen áll a feje, érdekesen szép, farmotoros betonpillangó, férög, fertelem, ganéj, ganyéj, gázos, görény, gusztustalan, gyökös geci, hányás, hányinger, Hogy néz má! ki?, hoki, ítélet, mocsadék, nem egy adonisz, nyomi, nyomorék, nyomoronc, ocsmány, okádék, puruttya, randa, rendes gáz, ritka szép, **rusnya**, rusnya állat, rüh, tré, tréj, undorító, undormány
- **Alacsony:** alsó korlát, fika, földszintes, gnóm, hobbit, hónaljkarcoló, kiscsákó, kisgenyó, köpcös, lil', liliputi, manó, mélynövésű, padlócirkláló, pici, picike, picúr, picuri, porbafingó, pöcsös, pöttöm, seggdugasz, tökmag, tömzsi, töpi, töpörtyű, töpröngy, töpszli, **törpe**, törpicsek, törpilla, tücsökpöcs
- **Magas:** baszott nagy, **colos**, cölöp, **cula**, égi meszelő, emeletes ház, felhőkarcoló, godzilla, hegy, hightower, hosszú, kétajtós szekrény, langa, langaléta, létra, lóbaszó, nyakigláb, óriás, redzsi, zsiráf
- **Kopasz:** a legfelső szőrszála a szemöldöke, **bőrfejű**, bőrhajú, bőrnakú, EHB (Egybehomlokú barátom), homlokfej, kiskopi, kozak, kopasz egér, kopi, kopirnyó, koppinger, kugli fejű, kugligolyó, nagyhajú, nyakas, parizer, seggfejű (ha utálja), seggig ér a homloka, sík, skinhead, szkin, szopott gombóc, tarfejű, tarhonya, vaxos, vixolt fejű
- **Kövér:** bálna, behemót, beles, dagadék, **dagadt**, dagi, divatosan duzzadt, draszté, dromedár, duci, dundi, folyik a hája, gömbi, hájas – májas, hájas, hájpacni, horizontálisan túldimenzionált, husi, hústorony, jól táplált napközis, kis gömböc, könnyebb átugorni mint megkerülni, lufi, malac, nagypicsájú, nem sovány, ólmos, orbitális nagy, pufi, széle hossza

egy, szétfolyik, szexisen gömbölyű, tehén, testes, töltött galamb, uzsi doboz, vastagok a vonalai, vitaminyó, viziló, zsírdög, zsíros, zsíros büfé

- **Sovány:** *deszka, bordás, cerka, cérna, cingár, csonti, csontkollekción, csontos, csontrakéta, csontváz, egyszálbél, elöl deszka hátul lécs; oldalról meg raklap, fogpiszkáló, gebe, gebesz, gilisztatestű, girhes, girnyó, **gizda**, göthös, gyufaszál, kákabelű, nádszál, nyeszlett, pálcika, pálcikaman, pipaszár, piszkafa, ropi, Samu, vézna*
- **Öreg:** *banya, csotrogány, elhasznált, kövület, lejárt a szavatossága, mama, mamika, mammer, nyanya, papika, ráncos, szottyadt, tata, trottyos, vekkio tipo (olaszul régi típusú), vén fasz, vén ganéj, vén szatyor, vén trotty*
- **Fiatal:** *csecsszopó, csicska, csíra, csitri, fika, fikamatyi, ifjonc, kicsi, kicsi/kis csíra, kis ovis, kis takony, kiscsaj, kiscsávó, kismókus, kispöcs, kölkögölya, kölyök, mitugrász, nyálas, ovizsaru, pelenkás, pisis, porbafingó, surmó, sutyerák, sutyesz, suttyó, taknyos, takony, tini*
- **Magyar:** *árja, bennszület, földi, föli, hazai, honi, honpolgár, hungarista, magyarszki, szittyá, tesó*
- **Más nemzetiségű:** *beavatatlan, bevándorló, csoki, idegen, jövevény, küföddi, küfödi, külhoni, külsős, más, néger, sztréndzsör, turista*
- **Cigány:** *bagira, barna bőrű, bátya, black, boxos, brazil, brazil vendégmunkás, buaxil, cigó, cigojner, cigus, dakota, digó, dzsippó, dzsipszi, etnikum, feka, fekete, füstös, gádzsó, gazsi, geca, gringó, gyapotszedő, hegedűs, hiperpigmentált, hullajelölt kisebbségi, jakobsz, kacsavérű, késői honfoglaló, KGST indián, kisebbség(i), kokeró, kokszos, mokka, more, mozdonyszőke, negrid, nem az idén barnult, nem egy nyáron barnult, nigró, oláh, oláj, pigment túltengéses, purdé, putris, réti néger, rokon, rokony, romnyi, skandináv, svéd, szarka, szolis, tiszta “madzsar”, többség, új magyar, van benne egy-két hegedűvonó, van benne vadkacsavér*
- **Részeg:** *alkesz, alkész állat, alkoholista, átázott, be van állva, bebaszott, **be van baszva**, be van csípve, bepepszizett, illuminált állapotban van,*

K.O., kész van, ki van ütve, kotta, le van ázva, leitatott, leitta magát, mákos, matt részeg, megfáradt, molyos, nem annyira józan, nem szomjas, piás, pityókás, részeges disznó, satu részeg, seggrészeg, szétcsúszik, tintás

- **Lerészegeedik:** *alkoholizál, beájul, beáll, **bebaszik**, becsiccsent, beiszik, beitalozott, beivott, bekészül, benyom, bepiál, bepoharazott, **berúg**, elázik, kész van, kirúg a hámból, kiütötte magát, leissza magát, leissza magát a sárga földig, leseggel, májra gyúr (ha gyakran lerészegeedik), mákosodik, meggörbül, tőtöget, vedel*
- **Gyáva, félénk:** *alamuszi, anyámasszony katonája, balfasz, **beszari**, befosi, bekaki, betoji, be van szarva, be van tojva, félős, félti a buláját, fosinger, fosós picsájú, fosós, fostos, gyáva kukac, hangember, kutya, majrés, nyomorék, nyúl, nyúlbéla, nyúlpöcs, **nyuszi**, pite, puhapöcsű*
- **Szeret, kedvel:** *bejön neki, **bír**, bírja a búráját, bírja a fejét, cejet, csíp, csipáz, csipázza a búráját, csippant, ich liebe dich, kamáz, kamel, komál, loveol, nagyon bír, szejetem, szeresselek, tetszik*
- **Járni valakivel:** *lútt van vele, a csaja/pasija (valakinek), csajozni, együtt futnak, együtt lenni, együtt lógnak, együtt mozogni, együtt nyomulnak, kavarni, pasizni, randizni*
- **Szerelmes (valakibe):** *bekattan, **bele van esve**, **bele van zúgva**, belezúgott, dúl a lamúr, dúl a love, megőrül érte, nyomul, oda van érte, rá van kattanva, rá van pörögve, tetszik, zizi*
- **Csókolózik:** *cuppant, csőrözik, csumidázik, lekap, malackodik, nyal, nyalakodik, nyalják – falják egymást, nyelvez, rácuppan, smaccant, smacizik, smár, **smárol***
- **Utál, gyűlöl:** *falra mászik tőle, fujjog, hányok tőle, hate, herótja van tőle, I hate u, irtózik, ki nem állhat, nem bír, nem bírja a fejét, nem bírja a pofáját, nem jön be, **rühell**, szájbarúgná*
- **Félni, megijedni:** *be van szarva, becsinálni, befázni, befélni, beparázik, berezelni, **beszarni**, betojni, fosni, lepetézett, **parázni**, szarni, tojni*

- **Meghal:** *ABC (Already Been Chucked), alulról szagolja az ibolyát, átlép a másvilágra, beadja a kulcsot, bekrepál, elmegy, elpatkol, feldobja a pacskert, feldobja a talpát, felfordul, földad, fűbe harap, game over, hidegre teszik, kampec, kidöglük, kifingik, kimúl, kinyiffan, kinyúl, kipurcan, konyec, lefőtt a kávé, megdöglük, megfekszik, megmakkan, (meg)murdel, megpandél, megpurdél, túlvilágra távozik*
- **Sír:** *bőg, bömbizik, bömböl, fulladozik, hisztizik, itatja az egereket, ordít, picsog, pityereg, rí mint a fiagörény, rí, rinyál*
- **Lop:** *behúz, beújí, bugázni, csaklizik, csen, csór, csórel, elcsen, elemel, eltulajdonít, elvesz, elvisz, enyves kezű, korlátlan időre kölcsönvesz, lehúz, lenyúl, levesz, magáévá tesz, mangecol, mangel, megdurrant, megfújni, meglovasít, megvámol, oroz, szerez, szílel, tolvajlik, zsebel, zsebrerak*

3. EMBERI TEST RÉSZEI, NEMISÉG:

- **Arc:** *arcberendezés, arcszerkezet, face, fej, kép, képesfél, pofa, pofásabbik fél, pofázmány, pofi, pofika*
- **Fej:** *bogyó, buci, buksi, búra, dinnye, fejszór, gumó, kobak, koponya, pattanás, tök*
- **Haj:** *fejkorona, frizu, frizura, hajszerkezet, hajzat, hallókészülék, háré, kóc, lobonc, paróka, pikkely, rőzse, sali, séró, sörény, szőr*
- **Fül:** *adóvevő, fül, fülci, fülcsi, kagyló, lapát, lokátor, radar, tepsi, vitorla*
- **Orr:** *csúszda (ha nagy az orra), krumpli, nózi, ormány, orrszerkezet, szagiló, szaglószer*
- **Fenék:** *far, faroslemez, fenci, fíngtartó, hátsó, hátsó fél, hátsó fertály, kakiló, kuffer, picsa, pincsó, popi, popó, popsi, puttony, púzó, püspökfalat, segg, sej haj, ülőgarnitúra*
- **Has:** *bél, beles, bélkó, bélrendszer, bendő, gyomor, pocak, poci, pocó*
- **Kéz, kar:** *csáp, csülök, kacsó, mancs, nyaláb, nyúlvány, pracli*

- **Láb:** *cupák, csülök, futómű, mancs, pata, piskóta, sonka, szartaposó, szipka, virgács*
- **Száj:** *bagóleső, csérogó, lepényleső, pampula, pofa*
- **Szem:** *ablak, figyelő, kuksi, látóka, szöm*
- **Mell:** *begy, borsó, bögy, cici, cickó, csecs, csöcs, didesz, didi, didkó, duda, légzsák, lökhárító, markolnivaló, mellszerv, tejcsárda, tejcsarnok, tőgy, tüdő, ütöző*
- **Női nemi szerv:** *az ott, bozótos, buksza, bula, cuccos, cunci, cunculi, cuncus, élvkapu, hamutartó, "izé", kéjbarlang, lik, luk, lyuk, muff, munci, nunca, nunci, nuncus, nunesz, nuni, nunus, pina, pite, punci, puncika, puncus, puncsi, puni, suna, sunci, szeméremlyuk*
- **Férfi nemi szerv:** *bot, botváltó, bráner, bré, dákó, dárda, f@sz, farok, fasz, fax, félszemű kobra, fütyi, gyík, gyönyörpálca, himbi-limbi, joystick, kár, káresz, káró, kéjkard, kéjrúd, kígyó, kolbász, kopasz őrmester, krinolin, kukac, kuki, kukszi, lógó, lompos, löcs, lulu, mikropöpi, mukli, nyalóka, örömkolbász, péló, pöcs, répa, rudi, slag, töcs, tők, varázsvessző, virsli*
- **Szeretkezik, közösül:** *action, alátrakni, baszni, becserkészi a lompost, dolgozni, dugerolni, dugványoz, egyesülni, elkapni, fűrészrel, gerincre vágni, hegeszteni, izélni, kamatyolni, kefélni, kekszel, ketyinteni, kufircolni, kúrni, lefekszik, (meg)dugni, (meg)hágni megcsinál, megdönti, megfektet, meghúzni, megküldeni, megnyom, megrak, megrántani, megrépázni, pakolni, párosodni, reszelni, sündi-bündi, szerelmeskedik, szexel, toszni, töcskölni, zsákolni*
- **Homoszexuális személy:** *a fiúkat szereti, buher, buzeráns, buzernyák, buzi, buznyák, buzzancs, ferde hajlamú, gay, genetikai hulladék, gyári, homi, homo, homok, homokos, köcsi-buzi, köcsög, langyesz, langyi, langyos, lezbi, lezbuli, más beállítottságú, más, meleg, ratyi, segg titán, zsoldtika, zsoldtiskodó*

4. RUHÁZAT:

- **Cipő:** *cipellő, csipó, csuka, csukó, lépő, pipellő, schuz, shoes, surci, surranó, súz, súzó, tepsi, topánka, zoknimelegítő*
- **Kabát:** *farikabi, jakó, kabber, kabcsi, kabi, ködmön, pufajka, pufidzseki*
- **Dzseki:** *anorák, dzsekesz, dzsekó, jacket, jakó, kabi, zakó*
- **Farmer:** *farmernaci, faros, gatya, jeans*
- **Szemüveg:** *hemüveg, kukker, látókészülék, lencse, okuláré, optika, pápaszem, szecsa, szemcsi, szemüge, szenya, szódás talp*
- **Nadrág:** *anyag, gatya, gatyesz, gatyó, kétszárú, naci*
- **Pulóver:** *dzsoging, fölső, melegítő, púcsi, pulcsi, pulesz, puló*
- **Póló:** *felső, pólesz, sört, trikó, T-shirt/tísört*
- **Sapka:** *bukó, búramelegítő, búratok, cap, fedő, fejfedő, kucsma, sapek, sapi, sapó, satyak, sapesz, satyek, satyesz, satyi, satyka, satyó, sipka, sityak, tökfödő*
- **Táska/ hátitáska:** *bag, batyu, cuccos, hátizsák, puttony, stuff, szaty, szatyor, tasche, tasé, tasek, tasi, tási, tasó, tatesz, taty, tatykó, tatyó, zsák*
- **Öltözék:** *cucc, cuccos, gönc, gúnya, rongy, ruci, ruha, ruhi, szerelés, szerkó, uniformis*
- **Papucs:** *fröcsi papucs, mamusz, pacs, pacsker, pacspucs, papper, saru*

5. KÖZLEKEDÉS:

- **Autó/ gépkocsi:** *brumbrum, car, dudu, gép, gépállat, guruló koporsó, járgány, kocsi, Sanyi, szappantartó, szekér, tragacs, vas, verda*
- **Autóbusz:** *bálna, bász, busz, csuklós, lélekvesztő, nagy sárga vagy kék*
- **Bérlet:** *belépő, havi, kártyesz*

- **Buszjegy:** *jegy, ticket/tiket*
- **Ellenőr:** *atka, besúgó, cigány, csekker, gecca, kaller, kápó, kecsge, kontroll, kontroller, köcsög, sínbohóc*
- **Diákigazolvány:** *diák, diáki, diákiig*
- **Kerékpár:** *bicaj, bici, bicikli, bicó, bringa, brinyó, cajga, cancaj, canga, cangi, csőszamár, drótszamár, kera, keró, kétkerekű*
- **Vonat:** *cúgi, gőzös, kispiros, sihu, sihuhu, sínbusz, train/trén, vasszörny, voncsi, vonesz*
- **Repülőgép:** *gépmadár, madár, rebzi, repcsi, repgép, repülő, röpcsi, röpzi,*
- **Kalauz:** *kaller, kalóz, masiniszta, tányérsapkás*

6. ISKOLA ÉS A VELE KAPCSOLATOS FOGALMAK:

- **Iskola:** *börtön, fegyház, harmadik otthon, isi, isó, kínzókamra, második otthon, skola, sóla, sulesz, sulí, susu, sutyi, szemétdomb, szkúl*
- **Igazgató:** *banya, banyesz, boss, dili, direktor, diri, főmufti, főnéni, főnök, góré, igi bá, igi, izgató, izgató nő, kopasz, köcsög, terrorista*
- **Diák:** *alárendelt rabszolga, deák, gyerek, hátrányos helyzetű, kölök, suli társ*
- **Tanár:** *majom, mester, okító, prof, tanca, tanci, tancsi néni, tancsi, tantó bácsi, tantó, tenci, tícsör, tunci*
- **Elsőéves (középiskolás, esetleg egyetemista, főiskolás):** *alsós, avatandó, cumbi, csibe, csicska, csíra, elsős, fecske, gólya, hátulgombolós, kicsi, kis A-sok; B-sek; C-sek, kis gecók, kis gólya, kis köcsög, kis szarosok, lányok, little gólya, newbie (új fiú), picik, pisisek, pöcs, szecska, taknyos, tejfelesszájú, új, újonc*
- **Gimnázium:** *börtön, gimí, suli*

- **Szakközépiskola:** *szaki, szakköz, szakközép, szakközépsuli, szaksuli, tolvaj képző*
- **Kollégium:** *bentlakás, börtön, dormitórium, kolesz, koli, kóter, "otthon", putri, sárga börtön, zárda*
- **Büfé:** *báfet, buffet, büff, büffencs, büfi, kajálda, kajás, kantine, menza, vályú, zabálda*
- **Napló:** *blog, gyűjtős, nagy könyv, napcsi, tapló*
- **Dolgozatírás:** *doga írás, dogázni, para, röpcsi, röpi írás, röppentyű, suck, szentírás, szívás, szopítás*
- **Dolgozat:** *10-es, doga, doli, észgyötrő, röpdoli, röpi, text, TZ*
- **Felelés:** *gyónás, kihívott, kínzás, lassú égés, nyúzás, orális prezentáció, szívás, szívatás, szóbeli, szopás, vallatás*
- **Dolgozatírásakor, feleléskor tiltott segédeszközt használ:** *ágyúzik, csal, csítel, dolgozik, kidúrja, les, lő, másol, puskázik, tüzel*
- **Dolgozatírásakor, feleléskor használt segédeszköz:** *ágyú, atombomba, blokkolás gátló, cetli, fegyver, fegyverzet, gun, gykarcckodik, nehéz tűzéréség, pusi, puska, segítség, sűgás*
- **Bizonyítvány:** *anyaszomorító, bizi, bizó, félévi, gyűjtős, papír, végítélet*
- **Elégtelen:** *cakk, cakli, ceka, cerka, fa, fúró, gamó, ÍJ (így járt), kampó, kapa, kapcsek (kapček), karesz, karesztító, karó, szar, szar, üszkös káró, voan (one)*
- **Elégtelen osztályzatot kapott:** *beállt mint a részeg faszi, bebukta, befásít, bekapott egy káreszt, bekapott egy karót, bekarózott, beszopja a brét, beszopja, cakkot kapott, caklit kapott, fásít, fásítási programban vesz részt, kapát kap, karót kap, karózik, kiszívott, looser, megszívta, megszopizta, megválták, nem görbül, nyel, szív, szopott*
- **Megbukott:** *alulmaradt, bebukta, bukfcnc, bukta, buktázott, elcsúszik, elhúzták, elkapálták, elkaszálták, elválták, elvérik, kikarózott, kimarad egy körből, lecsúszott, looser, megbaszták, megbotlott, meghúzták, megrántották, megválták, visszacibálták, visszamaradt, visszatapsolták*

- **Osztályfőnök:** boss, főnök, főtanbá, of, offő, ofi, **ofő**, osza, **oszfő**, osztály feje, osztfő
- **Okos diák:** anyuka kedvence, ász, csaló, ész, észkombájn, ez vágja a témát, fej, jó arc, kisebbség, kocka, kockafej, májer gyerek, nagyokos, nagyon tud, nyaller, okoska, pedál, penge, pro, **stréber**, szerencsés, zseni, zsenigyerek
- **Magolós diák:** álzseni, biflázós, buzgómócsing, kecség, nyalis, pancser, pedál, pedálozó, puncs, puncsos, seggelős, **stréber**, szerencsétlen, szivacs agy
- **Rossz tanuló:** agyatlan, analfabéta, béna, elmerákos, fogyatékos, gyépés, GyK (Gyengébb képességű), gyógyós, gyökér, **hülye**, IQ betyár, jó srác, király csávó, lami, looser, nagyon tud, sík hülye, sötét mint az éjszaka, sötét, szar tanuló

7. MUNKAHELY ÉS A VELE KAPCSOLATOS FOGALMAK:

- **Munkahely:** börtön, dogzó, gályázó, job, kánpad
- **Főnök:** boss, chef, diri, főmufti, főncsi, gipsyking, góré, hajcsár, jani, vezér
- **Alkalmazott:** csicska, csicskás, droid, gályarab, jó munkás, júzer/user, lábtörlő, melós, munkás, munkásember, nigger, rabszolga, tróger
- **Mobiltelefon:** bunkofon, féligfon, hendi, maroktelcsi, mobájl, mobcsi, mobcsitelcsi, **mobil**, mobiltelcsi, mobilteló, **telcsi**, telcsimobcsi, telkó, **teló**
- **Számítógép:** gép
- **Fénymásolni:** copizik, felhúzni, kopírozni, másolni, nyomni, sokszorosítás
- **Fizetés:** dellázás, fizi, fizó, **fizu**, gázsi, gempá, havi money, kes/cash, lé, lóvé, mani, money, öntés, pénz, pöngő, pötyő, suska, tejelés, vagyon, zse, zseton, zsír

- **Előléptetés:** *felcsövelés, felemelkedés, feljebb ugrott a létrán, feltörés, lépcső, lépcsőzés, létra, létrázás, számárlétrás*
- **Elektronikus levelet küldeni:** *dobni egy e-mailt, e-mailezni/ímélezni, emilkézni, mailezni/mélezni, mailt küldeni*
- **Internet:** *háló, internyet, net, nyet, web*
- **Ügyfél:** *kunceaft, páciens, partner, tag, tolonc, vendég, vevő*
- **Iroda:** *bolt, irci, ofisz, vesztőhely*
- **Tárgyalás:** *elbeszélgetés, konfi, meeting, vita*
- **Dolgozik:** *ekéz, gályázik, gürcöl, gürizik, hajt, hajtja magát, húzza az igát, lopja a napot, melózik, munkálkodik, munkázik, robotol, trógerol, wörkingel, wörköl*
- **Munkánélküli:** *balfék, csóró, csöves, ingyenélő, lapát, looser, naplopó, nyomorék, segélyes, tróger, veszett gyerek*

8. SZABADIDÓ:

- **Szórakozni menni:** *beállni, bugizni, bulájba menni, bulizni menni, bulizni, csap egy görbe estét, csörögni, dízside menni, dzsalni, dzsalok partyzni, go el, hepajozni, kikapcsolni, kiruccan, kirúg a hámból, kocsmázni, lazulni, lógni, mulatni, partyzni, tombolni, turnézni*
- **Erősít:** *bodizik, felpakol, fitnesszel, gyúr vazze, gyúr, gyurmázik, izmozik, keményít, kokszol, kondizik*
- **Sport, sportol:** *mozog, pattog, tréning*
- **Labdarúgás:** *foca, foci, labdakergetés, rúgja a bőrt*
- **Kosárlabdázik:** *dobál, kosár, kosarazik, pattogtat*
- **Számítógépezik:** *droidol, gépezik, júzolja a kompjútert, nyomja a billentyűt, PC- zik, számítózik, szgépezik*

- **Televíziót néz:** *tévézízik, bámulja a mikrót, művelődik, sasolja a tévét, tévét vacsingolni*
- **Internetezik:** *csetteg, lóg a neten, nettel, netezik, szörföl*
- **Interneten “kommunikál”:** *chatel/csetel, csetlik-botlik, dumál, e-mailben levelezik, ICQ-zik, irkál a falra, msnezik, szkájpól, videofonál*
- **Számítógép:** *gép, masina, számcsi, számcsigép, számgép, SzG, vas*
- **Vásárolni megy:** *boltozik, költeni megy, nézelődni, pénzt költ, plázázik, shopcsizni, shoppingol, városba menni*
- **Találkozni valakivel:** *csavarog, koccan, meetingel, összefut valakivel, összefutni, összejön, randi, randizni, találkázni, talcsizni, talizni, talk, ütközni*
- **Asztalifocizni:** *csócsózni, küldeni egy grippet, lökni*

9. PÉNZ:

- **Pénz általában:** *bankó, cash/kes, cipi, ciplátó, della, dohány, gempá, guba, hegy, HUF, kápé, kedv, kredit, lé, lóvé, lovetta, manetta, mani, peták, péz, píz, pöngő, saláta, stex, suska, tészta, vagyon, zöldhasú, zs, zsé, zseton, zsó, zsozsi, zsozsó, zsuzska*
- **1 Ft:** *nyugdíjas pénz*
- **5 Ft:** *bélás*
- **100 Ft:** *Horn Gyula kicsi és kétszínű, kiló*
- **500 Ft:** *Rákóczi*
- **1000 Ft:** *kiló, lepedő, mátyás, rugó, ruppó*
- **10000 Ft:** *10-es, István barát, István király el tudja intézni a dolgot?, lepedő, Pista, Szent István*
- **20000 Ft:** *20-as, Deák, Deák Feri, Ferenc barát, Talán Deák megoldaná nem?*
- **Millió:** *guriga, milkó, milla, misa, misi*

- **Külföldi pénzek (dollár, euró stb.) neve:** *ajró, Benjamin (100 dolláros), devíz, dodó, dolcsi, juró, ojró, zöldhasú*
- **Bankkártya:** *bankókártya, kárd, kártya*

10. EVÉS-IVÁSSAL KAPCSOLATOS FOGALMAK ÉS AZ ÉLVEZETI SZEREK:

- **Reggeli, ebéd, vacsora:** *béd, csora, ebcsi, geli, kaja time, kaja, kajaidő, löncs, nasi, uzsi, vacsi, vályú action*
- **Étel, ennivaló:** *abrak, életet mentő eszköz, falni való, flamó, food/fúd, haló, hami, kaja, kajcsi, manna, táp, zaba, zabálni való, zabbantani való*
- **Finom ennivaló:** *fain, fasza kaja, fínsa, fínsi, ínyére való, karaj, király, kurva jó, májer, tök fini, zsír*
- **Rossz ennivaló:** *fos, furi, gagyi, gány, hányadék, hányás, húgy, jó kaka, kaka, moslék, szar, trutyi*
- **Enni, evés:** *bedúrni, bekapni valamit, burkolni, falni, flamózni, flomázni, halózás, hamizni, hammázni, harapni valamit, kajálni, kajcsizni, kajolni, nyomni, tápolni, tölteni, tömi a búrját/fejét/majmot, tömni, zabál, zabbantani*
- **Inni, ivás:** *drinkel, drinkelés, dűti a levet, hidratálás, iszni, iszogatni, italozás, öblítés, piál, szlopálni, szomjaz, szűrni, trinkel, vedelni, viritykelni*
- **Üdítőital:** *bambi, dühítő, könnyű, lé, lónyál, löre, lötty, nedű, pia, übcsi, üccsi, üdcsi*
- **Gyümölcsle:** *djuice, gyümilé, gyümilev, gyümiszafit, gyümölcs bomba, gyümölcsüccsi, juice, lé, rosi, rostos*
- **Kávés, kávézik:** *cafézik, coffee, energia felvétel, fekete lé, fekete, kaffé, koffein bomba, koffein, koffi, KV, presszó, szívverősítő, tankol*
- **Zsemle:** *buci, zsemi, zsömi*

- **Kenyér:** *brót, cipó, könyér, könyír, krenya, melasz, pupa*
- **Hamburger:** *burger, buri, hambesz, **hambi**, hambuci, sajtburgi, szecsa, szendvics, szenya, szenyó*
- **Kóla:** *barna buborékos, buzilé, coca, kók, koki kóli, kólesz, kova, kula, lötty, néger lábvíz, pepsi, szuroklé*
- **Sütemény:** *nasi, setemény, sümetény, **süti***
- **Saláta:** *salci, **sali**, zalat, ződ, zöld*
- **Szeszes ital (ill. különböző fajtái, pl. bor, sör):** *a mindennapi kenyérünk, alkesz, bambi, bódító hatású folyadék, boxos, bumm tequila (pezsgő + tequila), bűvár (sör + pálinka), diesel (sör+ kóla), életvíz, folyékony kenyér, hosszú lépés (nagy fröccs), hubi (Hubertus), itóka, jéger (Jägermeister), malátaszörp (sör), mix, mixer (bor + kóla), pálesz, **pia**, rövid lépés (kis fröccs), söci, szesz, szeszkó, szeszkó, VBK: vörösboros kóla, vedelni való*
- **Kocsma:** *bár, borozó, csehó, gondűző, gödör, iszogató, italbolt, italozó, ivó, ivóhely, késdobáló, korcsma, könyvtár, kricsimi, krimó, lebuj, otthon, piálda, pijálda, pub, putri, söröző, szentély, töprengő, ütközőhely, üzlet*
- **Dohányzik: bagózik, bagzik, bever egy koporsószeget, **cigizik**, elnyom egy spanglit, eteti a rákokat, füstöl mint a gyárkémény, füstöl, füstölög, gyárkémény, pőfékel, roncsolja a tüdejét, spukizik, szív, szmókol, tubázik, zsernyázik**
- **Dohány, cigaretta:** *bagaretta, **bagó**, blást, cigarettó, **cigi**, cigó, dekk, füstölő, spangli, szívóka, tuba, zsernya*
- **Kábítószer (ill. különböző fajtái):** *anyag, bogyó, cucc, finomság, jóság, **kábszer**, káp, kápszer, papír, segítség, szer, téma, valami okosság*
- **Gomba:** *csodagomba, gomba, kalap, varázsgomba*
- **LSD:** *bélyeg, Hoffmann bácsi, papír*
- **Ketamin:** *ica, ilonka, I-por*

- **Marihuana:** *bungi, cigi, csár, dzsambura, dzsanga, fafu, fű, füves spangli, gyp, joe, joint, marcsi, móka, mosolyzöltség, pangli, szocska, ződ, zöld, zöltség, zözi*
- **Hasis:** *barna, csoki, haska*
- **Kokain:** *kokó, koks, kóla, por*
- **Ecstasy:** *bogyesz, bogyó, eki, ex, feci, fecka, felni, guruló, karika, labda, lanti, laszti, tabi, tableta*
- **Speed:** *espé, fehér, fürge, gyors, por, spuri, utca*
- **Heroin:** *hercsi, herka, hernyi, hernyó, hó*
- **Kábítószeretik:** *anyagot használ, anyagozik, befúj, bekészül, (be)lövi magát, bemindenezik, betép, be van nyomva, be van szívva, bogyózik, cuccol, dobál, drabozik, **drogozik**, dzsangázik, elszáll, élvezi az életet, flessel, fúj, füvezik, kábítózik, kábszeretik, kész van, készre vágja magát, kokózik, lúzerkedik, narkózik, nyom, nyomja az anyagot, ossza neki az ívet, rajta van a szeren, szeretik, szípózik, szippant, **szív**, szúrja magát, teker, tép, tol, vágni, varázssütizik, zabál*

11. TETSZÉS, NEM TETSZÉS KIFEJEZÉSE, KÖSZÖNÉS:

- **Jó:** *áll az alku, állat, ász, atom, baba, barijó, baró, baromi jó, buena, Chuck Norrisos, csecse, csöcs, csúcs, de durva, **fain**, fajen, fajintos, **fasza**, flash, frankó, gecó, good, gut, gyere be, isteni, istenjó, kafí, kapa, karaj, kera, kira, **király**, királyság, klafa, klassz, kóser, kúl, kurva jó, laza, mesés, okés, pazar, prima, primó, remek, rendicsek, rohadjt jó, sirály, süti, szuper, szupi, tök jó, tuti, tuti, vajazom, wááááó, zseniális, **zsír**, zsírkutya*
- **Rossz:** *acskó, **béna**, benga, cink, cumi, csumpi, degenerált, dudvás, el van baszva, elbaszott, érdekes, faszság, fika, fos, gagyi, gány, gáz, gázos, gedvás, görény, gyík, hát ez mi?, kaksi, ki/bebaszott szar, kurvára nem jó,*

nagy rakás semmi, nem fasza, nem gyere be, nem oké, nyomi, pocsek, puruttya, ramaty, ratyi, sheijfe, shit, szar, szívás, szutyok, tré, unfrankó

- **Köszönés:** *addig is, ahoj, áldás békesség, aloha, báj, béke, buenos noches, cia, CU (see you), cs, csá, csá-csá, csá csumi csá, csá csumi csá csőtészta, csá gecó, csákó, csá nigger/nigga/tesó/sittes, csáo, csás, csoccs, csocsesz, csocsi, csók, csókány, csoki, cső, csöcs, csővári, csőváz, csövi, csuma, csumi, sumikállak, fiúk-lányok, hahó, hajj, hali, halió, hella, helló, hellos, héló, heló-beló, helló szia szevasz, helóka, hi girl, hi, hola, kívánok, mizu, na hálló, na mi, na szia, ollá, pá, pápá, ppsz/peace, pusza, pusszka, pussz mindenkinek, süti, szasz, szelavi, szeva, szevasz, szevasz bazd meg, szevúúúsz, szia, szíjja, szió, szióka, szióka-mióka, szoszi, szoty, tia, üdv néked, üdv*

12. EGYÉB:

- **A baráti körön kívül eső:** *mazsola*
- **Amerikai:** *amcsi*
- **Beteg:** *göthös, göthös geci*
- **Bulvárlap:** *szépirodalom*
- **Bunkó:** *faipari melléktermék, tuskó*
- **Buta:** *butus, gyagya, gyagyás, nagy tudású*
- **Család:** *pereputty*
- **Csók:** *csóki-móki, pusza, puszi, puszika, pussz, pusszancs*
- **Emberkedik:** *flessel, májerkodik*
- **Fiatal lány:** *bigé*
- **Fizetni:** *adózni, pengetni,*
- **Ha valami nem megy:** *egye meg a sárga penész!*
- **Ház:** *fullos ház, kégli, palota, rizskó*
- **Jóképű:** *cuki, édi, jó csávó/ pasi, jóvágású*
- **Koszor:** *gányos, gelyvás,*
- **Legyőz, lever:** *lennyom*

- **Lélegzetelállító:** *eldobom az agyam*
- **Megköszönni:** *thx*
- **Megver:** *legyap*
- **Menjünk:** *Dzsaljunk, gózzunk, menjünk a picsba, takmálódjunk, tiplizzünk*
- **Mi ez?:** *Az meg mi a vihar?*
- **Mi újság?:** *mizu?*
- **Mondani:** *beszól, kioszt, pofázik, témázik, vakerálni, vetít*
- **Nagyon:** *barira, kajakra*
- **Napszemüveg:** *napszecsó, napszemcsi*
- **Papírsebkendő:** *pézsé*
- **Pénzt kér/kap:** *legombol, lehúz, lelejmol*
- **Persze:** *hát hogy a viharba ne?!*
- **Puskát elhelyezni:** *fegyverzetet beélesíteni*
- **Piszkálni:** *basztat, cseszeget, izélget*
- **Rendőr:** *csita, fakabát, rizsa, yard, zsaru, zsernyák*
- **Túlbuzgó:** *aktívkodik, emberkedik, flessel, májerkodik*
- **Unalmas:** *uncsi*
- **Zokni:** *zakkencs*

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BACHÁT LÁSZLÓ, Az ifjúsági és a diáknyelv kérdései: Anyanyelv, közélet, művelődés. Összeállította és szerkesztette: SEBESTYÉN ÁRPÁD. Bp., 1976. 107–22
- BACHÁT LÁSZLÓ, Az ifjúsági nyelv szókészletének eredete: Nyr. 104 (1980): 148–157
- BACHÁT LÁSZLÓ, Az ifjúsági nyelv és változatai: A magyar nyelv rétegződése. Szerk.: KISS JENŐ és SZÜTS LÁSZLÓ. Bp., 1988. 146-152
- BENCZÉDY JÓZSEF, Tök jó?! A terjedő nyelvi durvaság ellen: ÉA. 15 (1993)/4: 6
- EBLE, CONNIE, A szleng meghatározásáról: Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 135-39
- KIS TAMÁS, Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához: A szlengkutatás útjai és lehetőségei. Szerk.: KIS TAMÁS. Debrecen, 1997. 237-294
- KOVALOVSKY MIKLÓS, Az ifjúság nyelvéről: Valóság 6 (1963)/5: 66-75
- MIZSER LAJOS, A diáknyelv témakörei: Nyr. 96 (1972): 285-6
- PARTRIDGE, ERIC, A szleng ma és tegnap: A szlengkutatás 111 éve. Szerk.: VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 17-26
- PARTRIDGE, ERIC, Szleng: Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 213-218
- PÉTER MIHÁLY, „Húsz év múlva” Régebbi és újabb gondolatok a szlengről: Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 25-38
- PÉTER MIHÁLY, Szleng és költő nyelvhasználat: Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). Szerk.: FENYVESI ANNA, KIS TAMÁS, VÁRNAI JUDIT SZILVIA. Debrecen, 1999. 13-22
- ROBERTS, PAUL, A szleng és rokonai: A szlengkutatás 111 éve. Szerk.: VÁRNAI JUDIT SZILVIA és KIS TAMÁS. Debrecen, 2002. 131-140
- RÓNÁKY EDIT, Hogyan beszél ma az ifjúság? Avagy: Hogy hadováznak a skacok?). Szentlőrinc, 1997. 7-42
- SIPOS PÁL, Ifjúsági nyelv - familiáris köznyelv: A magyar nyelv rétegződése. Szerk.: KISS JENŐ és SZÜTS LÁSZLÓ, Bp., 1988. 867-874
- SZABÓ EDINA, A mai magyar börtönszleng (1996-2005). (Doktori disszertáció). Debrecen, 2005. 109-123